

Lietuvos nacionalinė
M.Mažvydo biblioteka

TĖVIŠKĖS AIDAI

Nr.16 (1658) 1989 m. gegužės mėn. 2 d.

XXXIV METAI

Melbourne

Nepriklausomybė - kokia kaina?

Rašo A.P. Simkus

Yra sakoma kad laisvė ir nepriklausomybė Tautai yra neįkainuojama. Tad ar yra realu statyti klausimą: nepriklausomybė - kokia kaina? Pati žmogaus būtis aiškiai nusako laisvo apsisprendimo savoką. Žmogus normaliai pats apsisprendžia ko, kaip, kada ir kokiū būdu jis savo gyvenime sieks. Todėl laisvo apsisprendimo suvaržymas yra reiškinys prieš pačią žmogaus būtį, ar žmonių tautinės grupės. Tad ir Lietuvos atžvilgiu laisvo apsisprendimo suvaržymas yra prieštaraujantis normaliam gyvenimo dėsniui ir su laiku subyrės. Be abejo, kad atgavimas laisvo apsisprendimo teisių priklauso daugiausiai nuo pačios žmonių grupės, jos pajėgumo vieningai ir susiklausiusiai to siekti, bei nustatyti santvarką kokioje nori gyventi. Nėra abejonės, kad ir Lietuva nepriklausomybę atgaus, bet ji bus tokia kokią Lietuvoje gyvenantys lietuviai apsispręsurėti.

Zvilgterėkime į dabartinio gyvenimo realybes ir pagalvokime kokia išties ta nepriklausomybė galėtų būti esamoje tarptautinėje atmosferoje. Šiandienos pasaulyje vyrauja ekonominiai - komerciniai ryšiai, tad ir nepriklausomumas bei laisvas apsisprendimas yra šių ryšių šešėlyje. Ryšių reikalingumas bei stiprumas priklauso nuo žmonių gyvenimo geidulių, kurie yra labai įvairūs ir nevisuomet suderinami su galimybėmis ir realybėmis. Šių apraiškų prieglobstyje ir susiduriama su „nepriklausomybės kovų suderinimu“. Skirtumai jau net dabar yra pastebimi Lietuvoje. Žinome, kad Laisvės Lyga

reikalauja visiško nepriklausomumo nuo Sovietų Sąjungos, tuo tarpu Sąjūdis kėlė mintį apie tautinę ir ekonominę autonomiją, bet kai kuriais atžvilgiais paliekant Sovietų Sąjungos įtakoje. Kyla klausimas, kuris iš tų reikalavimų yra tinkamiausias Lietuvai šiuometinėse sąlygose?

Be abejo priimtinausia situacija būtų visiškas nepriklausomumas politiniai ir ekonominiai. Deja nėra įmanoma paneigti situacijos, kad Lietuva bent šiuo metu yra tampriai ekonominiai sujungta su Sovietų Sąjunga. Nafta, dujos, žaliavos ir t.t. yra daugiausiai gaunamos iš Sąjungos, o išdirbiniai siunčiami ten, taip kaip yra siunčiama ir didelė dalis žemės ūkio gaminių. Tad ir visiškas ekonominis nepriklausomumas be atitinkamų ekonominių sutarčių greičiausiai nebūtų įmanomas šiuo metu. Todėl ir Laisvės Lygos reikalavimas, realistinai žiūrint, nutraukti visiškai ryšius su Sovietų Sąjunga, bent šiuo metu, gali būti sunkiai įgyvendinamas iš ekonominės pusės. Nepriklausomumas ekonominių ryšių sąvokoje, Sovietų Sąjungos, būtų išnaudojamas politiniams įtaigėjimams, nes bet kokie suvaržymai turėtų daug didesnės įtakos Lietuvai negu visai Sovietų Sąjungai.

Sąjūdžio kelta mintis reikalaujant ekonominio ir tautinio autonomiškumo, liekant Sovietų Sąjungos prieglobstyje neskamba patraukliai. Ekonominis autonomiškumas greičiausiai būtų

minėtų sutarčių ribose. Sovietų Sąjunga be abejo bandytų pasinaudoti Lietuvos savanorišku įstojimu į Sąjungą, ko dabar ji negali sėkmingai teigti vakarų pasauliui, nes inkorporavimas buvo atliktas okupaciniu prievartos keliu. Matomai iki šiol vakarų valstybių nepripažinimas Lietuvos de-jure inkorporavimo į Sovietų Sąjungą, Politbiuro per daug neįaudino. Į tai buvo žiūrima kaip į „rakštį“, kuri yra jaučiama, bet per daug netrukė „gyvenimo“. Tačiau jeigu rakštis pradės „Pūliuoti“, kitaip sakant išsivystys viduje dideli judėjimai ir reikalavimai, viskas atsistos kitokioje plotmėje.

Minėtų reiškinų šešėlyje ir kyla klausimas - NEPRIKLAUSOMYBĖ - KOKIA KAINA? Yra visiškai aišku kad Politbiuras ir plačioji rusų masė Lietuvos nepriklausomumui tikrai nepritaria. Pats Gorbachiovas bei jo Politbiuro „pažangesni“ nariai gerai žino, kad su dabartine santvarka, Sovietų Sąjunga ekonominiai neišsilaikys ir persitvarkymai yra reikalingi. Nieko naujo nebandant ir neleidžiant, persitvarkymai gali išsivystyti iš vidaus, perversmų formoje. Šių savokų prieglobstyje ir Lietuvoje įsisteigė tautiniai judėjimai veikia ir veiks toliau. Yra, tačiau, svarbu, kad visi įsisteigę veiksniai surastų „bendrą kalbą“. Komunikacija tarp jų turi būti atvira ir glaudi, kad jų veiksmai vienas kitam komplimentuotų, o nekenktų. Tai yra atsiekama, nes visi siekiame vieno ir to pačio tikslo, laisvės

(Nukelta į 5 psl.)

Rusija ir krikščioniškieji Rytai

Balandžio 1-2 dienomis Vicenza mieste, šiaurės Italijoje, įvyko organizacijos „Russia e Oriente Cristiano“ - Rusija ir Krikščioniškieji Rytai - suvažiavimas, sutraukęs daugiau negu du šimtus dalyvių, tarp kurių buvo ir du Lietuvos katalikų atstovai: buvęs sąžinės belaisvis Viduklės klebonas kungias Alfonsas Svarinskas ir Italijos lietuvių bendruomenės pirmininkas prelatas Vincas Mincevičius. Krikščioniškųjų Rytų ir Rusijos organizacija buvo įkurta prieš 30 metų Urbana mieste prelato Campana ir daktarės Carloni iniciatyva. Organizacijos tikslas yra - solidarizuotis su krikščionimis, kurie komunistų valdomuose kraštuose kenčia dėl savo tikėjimo ir įvairiais būdais juos remti. Organizacija nuo pat savo įsikūrimo daug dėmesio skyrė Lietuvai. Tarp organizacijos išleistų knygų yra Nijolės Sadūnaitės atsiminimai, kurios į italų kalbą išvertė ir spaudai parengė prel. Vincas Mincevičius, taip pat studijinio pobūdžio knyga „La Chiesa Martire di Lituania“ - Lietuvos Bažnyčia kankinė, kurią drauge parengė Popiežiškojo Grigaliaus universiteto profesorius kunigas Paulius Rabikauskas ir prel. Mincevičius.

Vykstant suvažiavimui Vicenzos mieste, sekmadienį, balandžio 2 dieną, buvo surengtos specialios pamaldos už Lietuvą ir jos dvasinį prisikėlimą. Dalyvaujant daugiau negu penkiem šimtam tikinčiųjų, šv. Mišias koncelebravo Vicenzos vyskupijos generalvikaras prelatas Zen drauge su kunigu Alfonsu Svarinsku, prelatu Mincevičium ir kitais 20 kunigų. Po pamaldų sekusiame suvažiavimo posėdyje Italijos lietuvių bendruomenės pirmininkas prelatas Mincevičius padėjo Krikščioniškųjų Rytų organizacijai ir jos nariam už Lietuvai parodytą ypatingą dėmesį, pažymėdamas, kad ir tuo būdu buvo nemažai pasitarnauta kad būtų pradėtas persitvarkymas. Jūsų maldos, jūsų solidarumas, visa jūsų veikla, pažymėjo prelatas Mincevičius, padėjo išlaikyti gyvą Lietuvos vardą Italijoje, nuolat priminė visuomenei už religinę laisvę ir tautinę nepriklausomybę kovojančią lietuvių tautą. Pagrindinis kalbėtojas suvažiavime - kun. Alfonsas Svarinskas peržvelgė lietuvių tautos nueitą kryžiaus kelią nuo sovietinės okupacijos pradžios iki šių dienų, plačiai nušvietė Lietuvos Bažnyčios sunkią padėtį, kalbėjo apie tikinčiųjų persekiojimus kituose sovietų valdomuose kraštuose. Kunigas Svarinskas po paskaitos atsakinėjo į gausius dalyvių statomus klausimus. Jis kalbėjo lietuviškai, verčiant prelatui Mincevičiui. Tai sukėlė dalyvių susidomėjimą lietuvių kalba ir pasigerėjimą jos grožiu. Vicenzoje įvykusio suvažiavimo darbų eigos vaizdas perdavė vietos televizija, pateikdamas kunigo Svarinsko paskaitos ištraukas. Apie suvažiavimą pranešė taip pat ir italų spauda.

Juozas Mikštas

Besiilsinčiai mamai

Kur beržai, kur klevai švelniai šlama,
Palikau ten Tave, brangi Mama.
Zenklų kryžiaus Tu laimainai kelią
Man į tolimą, svetimą šalį.

Beklajojant toli nuo Tėvynės,
Šiaurės vėjai man atnešė žinią.
Kad jau Tu manęs lauki kalnely,
Kur pušaitės, kur topoliai želia...

Kur patręšę seni kapų kryžiai,
Sergėt praeitį ten pasiryžę,
Ir manęs tebelaukia viltingai,
Kur gyvenimų daug jau pradingo.

Ak, ilsėkis, ilsėkis ten Mama,
Kadais šildžiusi man gimtą namą,
Lai Tau šviečia Dangaus palaima,
O mane žemė glaus-svetima.

Stebuklingasis Aušros Vartų Dievo Motinos paveikslas

LRTV

Bažnyčia Lietuvoje laisvėjimo keliu

Atleista daugybė varžtų, bet reikia dar daugiau

Nuo 1940 metų, taigi beveik per pusę šimtmečio, okupantai religijai naikinti buvo sutelkę didžiausias negatyvines, dvasines, fizines ir teroro priemones. Religijos vieton jie batodairiškai piršo prievartinį ateizmą, valstybinėmis priemonėmis puoselėjama. Nežiūrint minėtų „pragaro vartų“, okupantams nepavyko sunaikinti religijos ir didžioji gyventojų dalis išliko tikintys.

Paskelbus „viešumo“ (glasnost) dėsni, spaudoje ir gyvenime atsirado blaivių balsų, kaip ten iš tiesų su religijos persekiojimu buvo. Turime po ranka „Literatūros ir meno“ 1988 m. Nr. 33, kuriame paskelbtas įdomus Algimanto Zilinsko rašinys „Audiatur et altera pars“. Jis rašo: „Drįstu tvirtinti kad bažnyčios atžvilgiu teisėtumo pažeidami reiškesi itin stipriai. Represuota daug dvasininkų, pokario metais uždaryta daug bažnyčių, likviduoti vienuolynai. Atskyrusi mokyklą nuo bažnyčios, valstybė visokiais būdais trukdė katekizuoti tikinčiųjų šeimų vaikus. Katalikų bažnyčia palikusi tik sakyklą ir klausyklą, o ateistams suteikusi spaudą, radiją ir televiziją, pasaulėžiūrų kovos klausimą valstybė pavertė socialinio nelygiastėsiškumo problema, ir ne ateistas, o bažnyčia atsidūrė teisiomojo vietoje. Toliau tas pas autorius teigia, kad neretais atvejais buvo „i dvasininkus žiūrima maždaug kaip į plėšrūnus, kurių skaičių turi reguliuoti homo sapiens“. Tačiau buvo persekiojami ne tik katalikai, bet ir kitų tikiybinių bendruomenių nariai. Uždarinėjamos ir jų šventovės.

Pereitų metų pabaigoje Lietuvoje, valdžios žiniomis, buvo išlikusios ir veikė 761 įvairių tikiybų bendruomenė, iš jų 630 katalikų su savo šventovėmis. Pažymėtina, kad 1940 m. buvo 834 katalikų bažnyčios. Dabar Lietuvoje yra 686 katalikų kunigai, invalidus ir nusenčius įskaitant. Kitų tikiybų kunigų skaičius: Stačiatikių 35, sentikių 20, liuteronų 7, reformatų 1, musulmonų 3 mulos, babtistų 5, presbiteriai, 7 diakonai ir 16 pamokslininkų.

Pokario metais buvo atstatyta apie 30 bažnyčių. Vilniaus mieste veikia II R.k. bažnyčių, 9 stačiatikių ir sentikių cerkvės, po 1 šventovę evangelikų, babtistų ir žydų (judėjų). Šiuo metu yra Lietuvoje 127 neveikiantys maldos namai: 81 katalikų, 21 evangelikų liuteronų, 7 stačiatikių, 9 žydų, 3 musulmonų, 4 sentikių, 2 karaimų. 26 maldos namai naudojami kaip sandėliai, 10 maldos namų nugriauti, kituose įkurdinta muziejai, kultūros namai, bibliotekos.

1988/1989 m. sąvartoje grąžintos ar pažadėtos grąžinti bažnyčios: Vilniaus arkikatedra. Sv. Kazimiero

BRONIUS KVIKLYS
Mūsų specialius bendradarbis Čikagoje

bž. Vilniuje, Klaipėdos Marijos Taikos Karalienės bažnyčia. Duoti leidimai rekonstruoti ar atstatyti šias bažnyčias: Gargždų, Kučiūnų, Keturvalakių (varpinę), Kužių, Truskavos, Ryliškių, Jonolinos, Šlapaberžės, Zvirgzdaičių, Žlibinų, Žaliosios, Kaltinėnų, Kauno Prisikėlimo bž.

Kai kurie Lietuvos miestai labai išsiplėtė. Taip Vilniaus miesto bažnyčios buvo pastatytos beveik visos miesto centre, o priemiesčiuose jų nėra. Labai dideli atsumai neleidžia tikintiesiems lankyti miesto bažnyčių. Taigi buvo iškovotas leidimas pastatyti R.k. bažnyčią Pašilaičių priemiestyje, kurią lankyti dar ir Justiniškių, Viršuliškių, Šeškinės katalikai. Bet ir tokiu atveju keli kiti priemiesčiai dar neturėtų savų bažnyčių. Panašus atvejis ir Kauno mieste. Tačiau teko patirti, kad jau gautas leidimas pastatyti bažnyčią Pašilaičiuose (Šilainių rajone, už Viliampolės, Romainių link). Vilniaus evang. liuteronys prašo sugrąžinti iš jų atimtą gražią bažnyčią, o Kauno totoriai nori atgauti savo mečetę, prie buv. kapinių, kuri buvo pastatyta daugiausia valstybės subsidijos dėka. Žydai (jų skaičius Lietuvoje siekia tik 12,000) nori daugiau sinagogų. Naujai atsiradusieji miestai (ypač Naujoji Akmenė, Elektrėnai) taip pat nori įsirušti bažnyčias. Vilniaus stačiatikiai nori atgauti Svč. Trejybės cerkvę (Svieto-Troickij chram). Jos pastatas buvo pažadėtas Lietuvos kultūros fondui (pirmininkas C. Kudaba). Bet ši institucija, patyrusi apie stačiatikių norus, nuo savo pretenzijų atsisakė. Tačiau Vilniaus spaudoje pasigirdo balsų, kad ši cerkvė turi būti perduota katalikams, nes savo laiku ji buvo unitų įruožta. Pagaliau ir taip jau Vilniuje cerkvių pakankamai - devynios. Atrodo, kad valdžia turi gerų norų atitaisyti kai kurias skriaudas, perduoti bažnyčias, bet ir jai nelengva, nes reikia išskeldinti jose įrengtas institucijas.

Katalikai turi ir kitų pagrįstų pretenzijų. Jie reikalauja, kad jiems būtų leista tvarkytis pagal Bažnyčios kanonus bei kitus nuostatus. Nori, kad būtų leista atkurti religinę spaudą, gauti teisę lesinti nors 3 periodinius laikraščius - žurnalus, kurių vienas būtų mėnesinis žurnalas, kitas kultūrinis mėnesinis, trečias - tęstinis akademinis leidinys. Beto, reikalaujama, kad religinė literatūra būtų spausdinama be anksfines valstybės cenzūros, (Be Glavlito malonės). Bažnyčios vadovai reikalauja, kad nebūtų leidžiami potvarkiai prieš sąžinės laisvę, kad būtų nevaržomas

dvasininkų susisiekimas, kad būtų uždrausti abortai, kad valstybė kovotų prieš alkoholizmą, narkomaniją ir kitas negeroves.

Daug negerovių Bažnyčiai per eilę dešimtmečių atnešė Religinių reikalų tarybos įgaliojimai. Iki pastarųjų dienų juo buvo labai nepalankus tikintiesiems bei jų dvasininkams Petras Anilionis. Tačiau „Tiesa“ (Nr.11,1989) pranešė, kad jis esąs pakeistas kitu - į jo vietą paskirtas Kazimieras Liudvikas Valančius, 52 m. amžiaus, teisininkas, docentas, dviejų vaikų tėvas. Šia proga dienraštis ant minėto pareiškimo uždėjo antraštelę - „Nuo konfrontacijos prie dialogo“.

Iš viso, tikintiesiems padaryta tiek daug skriaudų, kad ir valdžia, netgi geriausias norus turėdama, negalėtų greitai jų atitaisyti. Valdžios atstovai sako, kad vietoje konfrontacijos vedamas konstruktyvus dialogas, baigiamas ruošti sąžinės laisvės įstatymas, kuris būsiąs palankus tikintiesiems; pertvarkomas ateizmo mokymas mokyklose, būsiančios sudarytos sąlygos vaikų katekizacijai. klierikų skaičius kunigų seminarijoje nebūsiąs ribojamas. Čia reikia pasakyti, kad seminarijai neduodama visų jai priklaususių patalpų - klierikai neturi kur gyventi ir pan.

Vis dėlto einama laisvėjimo keliu. Duok, Dieve, kad tikintieji artimiausiu laiku atgautų religijos laisvę ir kad būtų bent iš dalies atitaisytos didžiulės Bažnyčiai padarytos skriaudos.

Pagalba Lietuvai

Jungtinėse Amerikos Valstybėse, vietos lietuvių bendruomenės iniciatyva, nuo šių metų pradžios yra pravedamas lėšų telkimo vajas „Dovana Lietuvai 1989-aisiais metais“. Jo tikslas yra - šių metų eigoje surinkti 250 tūkstančių dolerių įvairių kultūrinių ir visuomeninių projektų Lietuvoje finansavimui.

Amerikos lietuvių visuomenės didelį dėmesį šiai iniciatyvai liudija tai, kad vien per pirmuosius šių metų du mėnesius buvo surinkta 130 tūkstančių dolerių. Tuo būdu jau galėjo būti atliktas pirmasis vajaus „Dovana Lietuvai“ uždavinys - popieriaus nupirkimas Adolfo Šapokos „Lietuvos Istorijos“ perspausdinimui Vilniuje. Vilniaus spaustuvei jau yra pristatyta du šimtai tonų popieriaus, reikalingo dviejų šimtų tūkstančių istorijos knygų atspausdinimui. Kadangi pati leidykla turėjo popieriaus šimtui tūkstančių „Lietuvos Istorijos“ egzempliorių atspausdinimui, gavus popieriaus iš Amerikos susidarys galimybė atspausdinti iš viso tris šimtus tūkstančių Šapokos „Lietuvos Istorijos“ knygų, tuo būdu patenkinant visus prenumeratorių ir istorijos knygomis aprūpint mokyklas. Pažymėtina, kad per vają jau surinktomis lėšomis taip pat jau yra negabentos į Lietuvą reikalingos technologinės priemonės laisvės kovotojų ir Sibiro kalinių reabilitacija besirūpinančiom institucijom.

Published by Dr. Pranas Dauknyš
18 Henry St., Kensington 3031
President of the Lithuanian
Catholic Federation

ĮVYKIAI

Melbourn burmistrė Winsome McCaughey su delegacija nuvykusi į Leningradą susibičiuliavo, užmezgė su komunistais abejų „seseriškų“ miestų draugystę ir pasirašė glaudžią ekonomijos, meno ir sporto ryšių sutartį pagal lietuvišką patarlę: „Toks tokį pasižino ir už stalo pasodino“. Tą žinią kaip sensaciją praneša „The Age“ dienraštis balandžio 21d. per išisas 8 skiltis.

Melbourne „The Herald“ dienraštis IV.18 praneša Reuterio agentūros žinią iš Lietuvos sostinės Vilniaus apie praėjusį savaitgalį įvykusį masinį mitingą, komunistų partijos prašant atstatyti Nepriklausomą Lietuvos valstybę ir iš Lietuvos pašalinti Sovietų okupacinę kariuomenę.

Amerikos karo laive „Iova“ prie Porto Rico salos balandžio 20d. pakraunant šovinį į patranką sprogo, laivas užsidegė ir žuvo 47 jūrininkai. Tas laivas yra labai didelis - 58,000 tonų ir turi įgulos 1,600 jūrininkų. Tos patrankos šovinys sveria virš tonos ir iššautas iš patrankos gali nulėkti 38 kilometrus. Nelaimė įvyko, kai 28 JAV karo laivai vandenyne atliko karinius pratimus.

Amerikos prezidentas Bush, balandžio 17d. kalbėdamas Detrote Amerikos lenkams pranešė, kad Varšuvos valdžiai nutarus leisti viešai veikti Solidarumo profesinei sąjungai, tai jis iš Amerikos izdo skiria vieną bilijoną dolerių Lenkijos ekonomijos atstatymui. Lenkija kasmet į JAV eksportuoja apie \$575 milijonų savo gaminių - daugiausia kumpio, žuvies, tekstilės ir plieno.

Maskva skelbia pasauliui, kad nuo gegužės 11d. pradės atitraukti apie 10,000 kareivių ir 1,000 tankų iš Rytų Vokietijos, Vengrijos ir Čekoslovakijos, bet nesiskelbia kiek tūkstančių kareivių ir tankų lieka tuose okupuotuose kraštuose.

Tasmanijos premjeras Mr. Gray pranešė, kad gegužės 13d. vyks nauji Tasmanijos parlamento rinkimai, kuriame yra 35 atstovai. Dabartiniame Tasmanijos parlamente Liberalai turi 19 vietų, Darbo partija 14 ir nepriklausomi 2 vietos.

Jeruzalė. Jau nebėra dienos, kad Izraelio kareiviai nenušautų arabų okupuotose arabų srityse. Balandžio 19d. pranešimu, tą savaitgalį izraeliečiai nušovė 18 arabų, - praneša Washington Post IV.19. Tarptautinė Amnestija iš Londono praneša, kad Izraelio valdžia kursto savo kareivius sužeisti ar nušauti arabus Vakariniam Jordane ir Gaza okupuotose arabų žemėse.

Varšuva. Balandžio 3d. keli šimtai narių viešai neveikiančios Lenkijos Nepriklausomybės Konferencijos viešai minėjo Lenkijos tūkstančius karininkų, kurie buvo nužudyti Katyno miške. Prie Nežinomo Kareivio kapo padėti vainikai skelbė: „Lenkijos karininkams, kuriuos NKVD nužudė 1940 metais“. Valdžios įsakymu policija minėjimo apeigas netrukdyt, tai rodo, kad ir Lenkijos komunistų valdžia yra tokios pat nuomonės, tik Maskva dar nepakeitė savo teigimo, kad tuos Lenkijos karininkus nužudė naciai.

TĒVIŠKĒS AIDAI

18 Henry St., Kensington, Vic. 3031. Tel. 376 7355
LEIDŽIA AUSTRALIJOS LIETUVIŲ KATALIKŲ FEDERACIJA

Redaktorius Kazys Mioldažys. Korespondencijas, straipsnius, skelbimus, prenumeratas siųsti viršuje nurodytu adresu. Prenumeratos kaina metams \$25. Kituose kraštuose \$30. Atskiras numeris 50c. Skelbimai už skilties vieną cm. - \$1.50. Nuolatiniam skelbėjams daroma nuolaida. Už skelbimų turinį neatšakoma. Redakcija straipsnius ir korespondencijas taisy savo nuožiūra.

Italų žurnalistės pasikalbėjimas su kardinolu

Italijos mėnraštis „Strada Giorni“ kovo mėnesį paskelbė savo žurnalistės Marinos Ricci pasikalbėjimą su Lietuvos kardinolu Vincentu Sladkevičium. Štai keletas ištraukų.

Jo šypsena ir nuoširdumas taip primena popiežių Joną Paulių I-ji, kad jis laikomas lietuvišku Liucijani. Labiausiai krinta į akis jo žvilgsnis - skaidrus ir tvirtas ir drauge su žaibuojančia ironija, nors geraširdiška, kai jis užsimena senus, dar neišspręstus lenkų-lietuvių santykius. Vincentas Sladkevičius yra pirmasis naujausių laikų lietuvių kardinolas, bent kol nepasitvirtino ar galutinai nebus paneigtos kalbos, kad popiežius Jonas Paulius II-sis 1979 m. konsistorijoje paskyrė kardinolu „in pectore“ Julijoną Steponavičių, jau į savo pareigas sugrįžusį Vilniaus arkivyskupijos administratorių. Sladkevičiaus pirmtako reikia ieškoti daugiau, kaip 4 šimtmečius. Paskutinis lietuvis kardinolas Jurgis Radvila buvo konsekruotas 1584 m. ir mire 1600 m. Todėl nėra ko stebėtis, kad Lietuvos katalikų bažnyčia džiūgauja kardinolo Sladkevičiaus asmenyje, jį mato savo kančių, ištvermės ir ištikimybės tikėjimui įvertinimą.

1957 m. Kūčių vakarą, Kaišėdorių ganytojo arkivyskupo Teofiliaus Matulionio konsekruotas vyskupu, Vincentas Sladkevičius buvo tuoju suimtas ir ištremtas į Nemunėlio Radviliškį, prie Latvijos pasienio. Tremtyje išbuvo iki 1982-ųjų, liepos 15-tos, kai jam buvo leista sugrįžti į savo vyskupišką pareigą. 1988 m. gruodžio mėnesį skiriamas Lietuvos vyskupų konferencijos pirmininku. vos mėnesiui praėjus, jau jį gaubia purpuras. Tas pripažinimas juo reikšmingesnis, primenant, jog Kaišėdorių vyskupija, kurios apaštaliu administratoriumi buvo Sladkevičius, tai pati mažiausia Lietuvoje. Nedidutis, išlaikęs giedrumą net kalbėdamas apie savo bažnyčios išgyventus sunkiuosius metus, Sladkevičius neatrodo persekiojimų paveiktas žmogus, tik užgrudintas ir tikėjimo nuskaidrintas. Tuo lietuvišku skaidrumu šiandien išsiskiria Gorbaciovo viešumą. Paskutiniai metai katalikų bažnyčiai neabejotinai reiškia posukį, nes valdžia atleido veržles istoriškais nuolaidomis. Pakanka paminėti tik du reikalavimus, kuriuos Lietuvos katalikai du šimtmečius kėlė savo peticijose, nesulaikdami atsakymo, nors teigiami ženklai žadino viltį, jog prasidės laimesni laikai tikintiesiems.

Po tokios įžangos italė žurnalistė davė pokalbį su Lietuvos kardinolu.

V.Sladkevičiumi

Ji pradėjo klausimu: „Daugelio pageidavimu, kuriuos pastaraisiais dešimtmečiais reiškė Lietuvos kunigai ir tikintieji, valdžia išklause. Ir vis dėl to, neseniai savo pareiškime spaudai Jūs sakėte nepasitiks Gorbaciovu. Kodėl?“ Kardinolas atsakė: „Nesakiau, kad nepasitikiu Gorbaciovu. Aš paprasčiausiai išreiškiau savo susirūpinimą dėl Vakarų pasaulio laikysenos Gorbaciovo atžvilgiu. Per didelį gyrimą gali nuvesti į asmens kultą, kas labai pavojinga, ypač kai sumaišomi esminiai dalykai su neesminiais. Daug dalykų Lietuvoje pasikeitė, bet ne iš esmės. Pasiliko tokie patys įstatymai, kurie visiškai varžo bažnyčios laisvę. Tai neišvengiamai kelia netikrumo jausmą, nes vėl pradėjus taikyti įstatymus, sugrįžtume atgal į represiją. Viskas kas iki šiol padaryta, yra tikrai svarbu, bet padaryta ne pagal įstatymus, reikia laukti jų pakeitimo. Šiuo laiku valdžia leidžia tam tikra prasme nesivadovauti įstatymais. Pavyzdžiui, griežtai draudžiama vaikus mokyti tikybos. Bažnyčia, kuri visų pirma klauso dieviškojo įsakymo, to negali priimti ir vistiek vaikus moko. Valdžia dabar užmerkia akis. Tas pats atsitiko su ribojimu klierikų skaičiaus Kaune. Valdžia nepanaikino skaičiaus ribojimo, bet šiomet to nepaisė ir nebuvo reakcijos. Dabartinę bažnyčios laisvę reikia taip suprasti: bažnyčia patenkinta faktiška padėtimi, bet visiškai nėra tikra dėl ateities, jei nebus pakeisti dabar galiojantys įstatymai. Juk ir anksčiau valdžiai palankiems kunigams nebuvo taikomi įstatymai, jie galėdavo ir vaikus mokyti. Įstatymas būdavo griežtai taikomas kunigams, kurie neįtikdavo valdžiai. Šis diskriminavimas liovėsi, bet kas žina kas rytoj bus?“, klausė kardinolas.

Italų korespondentė priminė, kad Gorbaciovas jau kuris laikas žada naują sąžinės laisvės įstatymą. Ji teiravosi, ar tuo klausimu buvo tariamasi su kardinolu. Kardinolas atsakė, kad nieko apie tai nežinąs. Dabartinis režimas žadėjo Sąjūdžiui, kad sugrąžins kulto reikalams daugumą bažnyčių, kurios tebėra uždarytos, ar naudojamos kitiems tikslams. Kardinolas pakartojo: „Pavojus tame, kad valdžia neatšaukdama įstatymu, gali spausti dvasininkus. Aišku, ne visus, bet, pavyzdžiui, jos malonės neturintis kunigas gali būti teisiamas, kad pažeidė galiojantį įstatymą. Tam tikra prasme, tokią padėtį galima naudoti, kaip šantaža šalies viduje, ar kaip propagandą užsieniui

įtikinti, jog viskas pasikeitė. Tačiau valdžia kiekvienu metu gali grįžti atgal, susiaurinti ar atšaukti savo nuolaidas.

Marina Ricci prašė kardinolą Sladkevičių pasakyti savo nuomonę apie Sąjūdį, kaip jis išreiškė Bažnyčios pageidavimus. Kardinolas trumpai atsakė: „Tai gaivališkai susikūręs sąjūdis, kuris gina Lietuvių tautos vardą politines ir religines laisves, kalba tautos vardu ir prašo gerbti Lietuvos suverenumą bei nepriklausomybės teises, kaip elgiamasi su kitomis civilizuotomis pasaulio tautomis“.

(Bus daugiau)

Molotovo-Ribbentropo pakto pasekmės

Dvylika naujai išrinktų Lietuvos vadinamų liaudies deputatų, kurių kandidatūras rėmė Persitvarkymo sąjūdis, pasiuntė laišką sovietų kompartijos politbiuro nariui Aleksandrui Jakovlevui, vadovaujančiam Maskvoje sudarytai komisijai įvertinti 1939-ųjų metų sutartis su Vokietija ir jų pasekmes. Laiško autoriai atkreipia dėmesį, jog spaudoje buvo pranešta, kad Maskvoje sudarytoje komisijoje buvo svarstytas klausimas dėl galimybių paskelbti TSRS tarptautinės politikos dokumentus, liečiančius 1939-40-ųjų metų laikotarpi. „Dėl jum žinomų priežasčių, rašo laiške Jakovlevui Lietuvos liaudies deputatai, šis klausimas ypač jaudina Pabaltijį. Tam, kad išvengtų toli pasklidusių vertinimų, kad TSKP centro komitetas suinteresuotas slėpti faktinius dokumentus nuo visuomenės, rašo deputatai, prašome smulkiau painformuoti mus apie jūsų vadovaujamos komisijos poziciją dėl tolesnio tarptautinių sutarčių ir jų priedų, įeinančių į minimą periodą, pagarsinimo. Laišką pasirašė deputatai - A.Buračas, R. Gudaitis, Br. Genzelis, Vyt.Landsbergis, M. Laurinkus, Vytautas Statulevičius, M. Martinaitis, Kazimieras Motieka, R. Ozolas, Kazimiera Pruinskienė, Vitas Tomkus ir Uoka.

Kaip praneša užsienio spaudos agentūros, Lietuvos Persitvarkymo sąjūdis šiomis dienomis įvykusiame ketvirtajame seime nutarė sudaryti istorikų-teisininkų komisiją, kuriai bus pavesta parengti Molotovo-Ribbentropo pakto pasekmių Lietuvai įvertinimą, surenkant visus galimus dokumentus ir artimiausiu laiku išleidžiant tuo klausimų atskirą brošiūrą. Istorikų-teisininkų komisija sudaro - K. Motieka, A. Juozaitis, Jurgis Oksas, Bronius Genzelis, Mečys Laurinkus. Komisija pasilieka teisę įtraukti ir kitus narius.

LRTV

Vysk. Antanas Deksnys

Vakarų Vokietijos lietuvių sielovados vadovo prelato Antano Bungos pakvietimu ir pranešimu Ottobeuren bazilikoje gegužės 21d. yra ruošiamos iškilmingos šv. Mišios vyskupo Antano Deksnio vyskupystės 20 metų sukaktčiai. Po pamaldų iškilmingas Jubilato priėmimas. Kvieta į šias mūsų vyskupo pagerbimo iškilmes kartu su prelatu A. Bunga pasirašo ir Augsburgų vyskupas Dr. Dr. h.c. Josef Stimpfle, kurio rūpesčiu kun. Alfonsas Svarinskas buvo išgelbėtas iš Sibiro Uralo lagerių. 1986 m. vyskupui Antanui Deksnui švenčiant savo amžiaus 80-tąjį gimtadienį, Bad Woeresihofen burmistras jam įteikė Garbės Piliečio titulą ir diplomą.

Jubilatas yra gimęs 1906 m. gegužės 9d. Buteniškio viensėdyje, Juodupės valsč., Rokiškio apsk. Baigęs Rokiškio gimnaziją, studijavo Kauno kunigų seminarijoje. Kunigu išventintas 1931 metais. 1936-1940 studijavo Freiburge, Sveicarijoje, kur gavo filosofijos daktaro laipsnį. Artykęs į JAV, dirbo pastoracijoje. Nuo 1953 m. klebonavo East St. Louis lietuvių parapijoje, Belleville vyskupijoje. 1963 m. birželio 15d. konsekruotas Vakarų Europos lietuvių vyskupu. Nuo to laiko gyvena Romoje ir Vokietijoje. Vyskupaudamas lanko lietuvius Europoje; taip pat JAV, Pietų Amerikoje, Australijoje. Gyvai dalyvauja išeivijos lietuvių veikloje.

Vyskupas Antanas Deksnys yra pirmasis Lietuvos vyskupas, kuris savo vyskupišką insigniją atžymi tautiniais ženklais. Jo mitra puošia Gedimino Stulpai ir iš jų kylančiu kryžiumi. Jo herbą puošia Gedimino Stulpai, stilizuota Aušros Vartų Marija ir Lietuvos Skautų Sąjungos Lelijėlė. Jo vyskupiško herbo šukis lotynų kalba: Caritas nunquam excidit = Meilė niekad nepaliaujal

Vyskupas Antanas Deksnys Australijos lietuvius aplankė 1973 m. vasario mėnesį Melbourne suruošto 40-to Tarptautinio Eucharistinio Kongreso proga.

Garbingajam Jubilatui Vyskupui Antanui Deksnui nuoširdūs sveikinimai, Dievo palaimai lydinti stiprios sveikatos. Valio, Ilgiausių me tų Ekscelencijai Valio!

Teleforas Valius
MARIJOS APSIREIŠIMAS SILVOJE

ALK Federacijos Valdyba skelbia gegužės mėnesį, skirtą Marijos garbei -

KOVOJANČIAI LIETUVOS BAŽNYČIAI

Malda prašykime Marijos, kad gelbėtų krauju ir ašaromis, pasiaukojimais ir meile išpuoštą Lietuvos žemę: Marija, apšviesk klystančius, gelbėki Tautos karžygius, leiski prisikelti mūsų šventai Lietuvai.

Visi savo dosnia auka paremkime Lietuvių Katalikų Religinę Šalpą, kuri vienintelė teikia tiesioginę pagalbą Lietuvos Bažnyčiai. Auką priima Federacijos įgaliotiniai.

Veikla ir jos prasmingumas

Pagauti entuziazmo išveiviai akyliai seka įvykius Lietuvoje ir pasaulyje, komentuoją juos ir laukia dar geresnių žinių. Negalim nusiskusti nei komentaraus spaudoje. Jų apstu. Atrodytų, kad visa išveivija juda ir kruta. Taip atrodo. Tikrumoje laisvinimo vežimas, bent čia išveivijoje, vos ne vos juda. Gal tai yra dėl mūsų pamiršimo, kad žodžiai, ypač kol jie ribojasi išveivijos bendruomene, neturi didelės reikšmės laisvinimo bylai, kol jų neseka konkreti darbų realizacija.

Kad PLB Valdyba organizuoja pagalbos ok. kraštui akciją, yra gerai. Bet laukti, kad ta valdyba padarys viską, kas tik galima šiuo momentu, reikštų mūsų perdėtą optimizmą. Visad yra pavojingas palinkimas priimti, kad kas nors, kaž kaip atliks už mus mūsų pareigą savam kraštui patekusiame nelaimėje, kol pastebime, kad galų gale taip neatsitinka. Lietuviai, gyveną ten ir čia, turi patys išsikvoti laivę. Turim veikti visi. Valdybų čia neužtenka.

Neturim klaidingai įvertinti ir pačias perestroikas. Ji suteikė mūsų tautai šokią tokią progą kovoti už savo laisvę. Čia ir baigiasi jos reikšmė ir prasideda mūsų pareiga.

Daug kas pasakys, ką jis ar ji gali padaryti tolimoj Australijoje, Kanadoj ar Amerikoje. Jei tikrai norim, galim ir dar nemažai prisidėti prie bendros kovos, kiekvienas pagal savo išgales ir sugebėjimą.

Politinį darbą turėtų atlikti išrinkti atstovai bendruomenių vardu tiek svetimojo spaudoje, tiek per kraštų parlamentarus ir valdžias. Čia reikia tik linkėti jiems sėkmės ir išvermės. Paprastam eiliniui išveivui lieka kiti platus veiklos dirvonai.

Daug išveivų jau yra išėję į pensiją. Turi gerokai laisvo laiko, kartais net nežino, ką su juo daryti. Jie atlieka tautinę pareigą aukodami fondam, spaudai, parapijom, jaunimo kongresam, valdybom, klubam. Negalima būtų ir suskaityti, kiek daug visokių atstovų prašo aukų iš tų vargšų pensininkų. Prašo ir tie, kurie yra jauni, dirba ir gauna geras algas. Tai ko dar iš jų laukti? Nereiktų laukti nieko, jei turėtumėm jaunesnę kartą, kuri užimtų vietą tų pensininkų, kurie ne tik pastatė ir papuošė lietuvių namus, bet vadovauja organizacijom ir visai veiklai vien kad ji nepranyktų, kad neužgestų tautinis darbas Vakaruose.

Privalom būti realistai ir priimti nemalonią padėtį, kokia ji yra. Taigi iš tų senesniųjų, dėja, esam priversti laukti dar daugiau pasiaukojimo. Jų tarpe dar yra rašytojų, poetų, istorikų, filosofų. Lietuvai reikia ir reikės aukšto lygio literatūros ir meno kūrinų. Trūktų ir pilnos visos lietuvių išveivijos istorijos apimančios jos veiklą laisvo pasaulyje. Paaukodami dalį laisvo laiko mūsų pensininkai gal dar galėtų praturtinti lietuvių tautos dvasinį lobyną savo darbais.

Aišku, ne kiekvienas gali rašyti romanus, eilėraščius, istorinius veikalus ar būti meninkas. Betgi likusiai bendruomenės daliai darbo netrūktų, jei jo nevengtumėm teisindami pasyvumą senatve, nuovargiu ir negalavimais.

Galėtumėm daug prisidėti prie Lietuvos mokslų lygio pakėlimo

Rašo Dr. Jonas Kunca

suorganizuodami lietuvių mokslininkų žinių pagilimo akciją. Tam reiktų surasti jiems laikinas vietas geriausiose Vakarų institutuose ir kartu juos priglausti lietuvių emigrantų šeimose. Sugrįžę į Lietuvą mūsų mokslininkai panaudotų savo žinias bendram krašto mokslo lygio pakėlimui. Mūsų tėvynė, nors būdama ir okupuota, dvasiniai jau taptų Vakarų Europos dalimi.

Galėtumėm ir privalėtumėm padėti į vargą patekusioms šeimoms nukentėjusioms nuo ištremimų. Sugrįžę iš Sibiro laikomi, bent iki šiol, antraeiliais piliečiais. Jie negauna geresnio darbo nei būto. Tokiom šeimom, ypač su būriu

vaikučių, gyvenimas yra sunkus. Nežiūrint to, jie mūsų nemaldauja pagalbos, kaip parodo sekanti vieno nukentėjusio laiško iškarpa: „Tiesa, aš asmeniškai visko suvartoju daug mažiau, nes būdams lageriuose pripratau kukliau gyventi. Iš visoneturtingas gyvenimas dar nėra didelė bėda. Žymiai blogiau yra turėti neturtingą sielą. Todėl mane daugiau domina užsienio lietuvių knygos, ypač filosofinio-teologinio turinio“.

Kaip tik tokiems kukliam kankiniam turim parodyti savo solidarumą! Besiruošiantys važiuoti į ok. Lietuvą, galėtų surast truputį vietos savo lagaminuose ir jiems ką nevežti, nors ir porą knygų. Kai kurie iš jų neturi giminių Vakaruose, o jei turi, nieko iš jų

neišgirsta. Kun. Svarinskas, kuris gerai žino nukentėjusius nuo okupanto teroro, yra palikęs sąrašą blogiausioje padėtyje esančių šeimų. Jei Australijoje atsiras 15 asmenų ir iš jų kiekvienas apsiimtų šiek tiek paremti vieną iš tokių šeimų, kad ir retkarčiais, išpreštumėm dalinai šita problemą. Negalim pamiršti, kad grįžę iš Sibiro yra narsiausieji kovotojai už laisvę, nes jie yra praradę baimę. Teikdami paramą geradariai geriau susipažintų su šitomu varge esančiom šeimom, o gal jas ir aplankyti važiuodami į tėvynę, gal net sugalvotų, kad dalį savo palikimo verta būtų palikti tokiems kankiniam...
Kas, rintai apsvaustęs, norėtų padėti vienai iš tų šeimų, galite gauti adresą ir smulkias žinias apie jas pas šio straipsnio autorių: 112 High St. Doncaster. 3108.

Kankinių kaulų piramidės

Rašo Alb. Pocius

Kiekviena tauta ar imperija, istorijos bėgyje palieka savo gerų ir blogų darbų pėdsakus, kurie ateinančioms kartoms liudytų apie jų kultūrą ir įnašą žmonijos pažangai. Egiptas paliko didingas piramides pastatytas prieš 5,000 metų Nilo upės slėnyje. Graikai pastatė Akropolio šventyklą ir sukūrė demokratinės santvarkos pagrindus. Romėnai užvaldė Viduržemio jūros pakraščius, vedė grįstus kelius ir statė amfiteatrus, bet apjuodino save pastatydami Koliziejų, kur buvo žudomi pirmieji krikščionys ir gladiatoriai kovojo iki mirties cezarių bei senatorių gyvuliško instinkto malonumui.

Neatsilikio ir rusų tauta. Ji pavergė Kaukazo ir Sibiro mažas tautes. Ji užgrobė Lenkiją, Suomiją, Estiją, Latviją, Lietuvą ir Ukrainą. Rusijos carai pasinaudodami karingų kazokų pulkais pavergė apie 100 mažų tautelių užimdami kiekvieną iš jų atskirai. Rusų tautos ekspansija į rytus ir vakarus lydėjo vergija ir vargas pavergtoms tautoms, kuris tęsiasi iki šių dienų. Rusų tauta ateinančioms kartoms ir istorijai paliks savo imperiją, sukurtą pavergtųjų tautų krauju ir jų nedorus darbus liudys žmonių kaulų piramidės ir masiniai kapinynai.

1920m. M.N. Pokrovski, kuris prie Lenino valdžios buvo pasidaręs švietimo ministru, savo paruoštame sovietų mokykloms istorijos vadovėlyje rašė: „Didžioji Rusija yra pastatyta ant ne rusiškų užimtų tautų kaulų“. Siandien žvelgiant į rusų tautos istoriją, atrodo, kad ateinančioms kartoms jie istoriniam prisiminimui paliks tik nekaltai nukankintų žmonių kaulų piramidės, prilygindami save prie viduramžiais, net iki Romos atsibasčiusių Atilos siaubą keliančių mongojų.

Dabar prie „Glosnosts“ ir „perestroikos“ žmonėms pradėjus atsigausti nuo Stalino ir Berijos laikų teroro, pradėjo aiškėti jų nedori darbai. Žmonės pradėjo skelbti žudynių vietas ir atkasinti kankinių kaulų piramides, kurių yra pilna visa Rusija. Tų piramidžių šimtai yra ir visuose komunistų užimtuose kraštuose.

Mes lietuviai žinome apie Zarasų, Panevėžio, Pravienskių ir Rainių miškelio žudynes. Kažkur prie Petrašiūnų miške yra palaidoti

kaulai 2,000 lietuvių intelektualų, kurie 1940m. liepos mėn. prieš „Liudies seimo“ rinkimus buvo suimti ir dingo be žinios. Cervenėje ilsisi kaulai 5,000 kalinių kurie buvo nužudyti prasidėjus karui.

Prie Katyno didžiulė lenkų karininkų kaulų piramidė, kur tarp 15,000 kankinių yra ir 160 su lietuviškomis pavardėmis, tai lenkų mobilizuoti Vilniaus krašto lietuviai. Maskva norėdama suklaidinti užsienio žurnalistas, kada jie paprašo nuvežti prie Katyno, rusai juos nuveža į netoli Minsko esanti to paties vardo kaimelį, kur vokiečiai karo metu pakorė keletą partizanų. Sovietai jiems pastatė paminklą ir dabar klaidina žmones, o apie tikrąjį Katyną prie Smolensko nenori ir girdėti.

Neseniai prie Minsko buvo surastas kapinynas, kur per Stalino pravestus „valymus“ buvo nužudyta virš 30,000 politkalinių. Prie Gibų, lenkų užimtame Suvalkų trikampyje, lenkams įskundus, rusų raudonarmiečiai miške nužudė 2,000 susipratusių lietuvių.

Štai neseniai kovo mėn. 3d. užsienio spauda paskelbė, kad Ukrainoje prie ten esančio Bykovnia kaimelio surastas naujas kapinynas, kur NKVD budeliai nagano šūviu į pakaušį, per Stalino pravestus „valymus“ nužudė net 300,000 politinių kalinių, kurie buvo apšaukti „Liudies priešais“.

Maskva išsyk kaip ir Katyne,

„KATALIKŲ PASAULIO“ neetatinės korespondentės Dalios Jankevičiūtės pranešimas apie naujo Kaišiadorių vyksupijos ataštalinio administratoriaus vysk. Juozo Matulaičio ingreso iškilmės sekmadienį balandžio 2-ą dieną.

Kaišiadorių katedros varpai paskelbė džiaugsmingą dieną: vysk. Juozo Matulaičio ingresa. Iškilmingomis giesmėmis choras sutinka vyskupą raudonais rūbais ir jo palydą baltomis kamžomis, žengiančius pro dviem eilėm nuo pat durų iki altoriaus išsirikiavusias moteris ir merginas tautiniais drabužiais.

Nuo lubų leidžiasi balto šilko juostos, katedra skęsta žalumnyuose ir gėlėse. Pasimeldęs, vyskupas pasitraukia į zakristiją. Išėina apsilvilkęs baltai, ant galvos mitra, rankoj pastoralas. Jį pėjęs į sakyklą, kreipiasi į susirinkusius žodžiais, kupiniais padėkos ir mėlės.

norėjo visą kaltę suversti vokiečiams, bet atsirado tų žudynių dar gyvi išlikę liudininkai, bet vokiečiai visada šaudydavo iš šautuvų į krūtinę, o čia NKVD papročiu, nagano šūviu į pakaušį. Vien tik iš Bykovnos aukų kaulų galima pastatyti didžiulę piramidę.

Niekas dar neatkasė Sibiro koncentracijos stovyklų kapinynų, kur amžinojo sniego kapuose dingo vienas trečdalis lietuvių tautos geriausių sūnų ir dukterų. Kas surinks jų kaulus ir kas pastatys jiems paminklą, kad liudytų visoms kartoms apie okupanto kriminalinius nusikaltimus prieš lietuvių tautą ir visą žmoniją.

Mūsų valstybių vadai labai susirūpinę 6 mil. holokausto aukomis ir tos nelaimės antraeilį kaltininkų nubaudimu, bet visai nenori girdėti apie sovietinį holokausta, kur buvo nuo 1917m. bolševikų revoliucijos dienų iki dabar nužudyta virš 60 mil. nekaltų žmonių.

Sakoma, kad vienas varnas kitam varnui akies nekerta, todėl kaip gali kapitalistinių kraštų socialistas bausti sovietinį socialistą, nors jo nusikaltimai yra 10 kartų baisesni už Hitlerio padarytus nusikaltimus. Mes niekada nesulauksime tikro teisingumo iki per rinkimus nežinosime už ką reikia pavergtos tautos vaikams balsuoti. Jeigu mes susilaukėme raganų medžioklės teismų, tai iš dalies ir mes kalti, nesteismus įvedė mūsų visų Australijos piliečių balsais įšrinkti vadai nujausdami, kad mes vėl už juos balsuosime.

Savo ingreso kalboje, vyskupas Juozas Matulaitis prisipažino, kad jam nedrąsu imtis šių pareigų, bet tikisi savo maldomis suprasti Dievo valią ir sulaukti paramos iš tikinčiųjų maldų. Visiems įstrigo į širdį jo žodžiai: „Jėzus Kristus vienija mus į savo Šventąją Bažnyčią. Kristus yra tikroji šviesa. Kas juo seka, tas neklaidžioja tamsybėse“. Ganytojas ragino tikinčiuosius šiais Eucharistiniais metais rodyti daug gerumo vieni kitiems ir Kristui. Su didele pagarba minėjo kardinolą Vincentą Sladkevičių ir savo pirmtakus: Vysk. Juozapą Kuklą, tris kart tremtinį Arkivysk. Teofilijų Matulionį. Po pamaldų, dėl darganos, išpūdinga procesija vyko ne lauke, o bažnyčios viduje. Paskui, vyskupą, sėdintį aukštame soste, sveikino gausios delegacijos iš Kaišiadorių, Merkinės, Moletų, Valkininkų, Elektrėnų, Kauno Kunigų Seminarijos auklėtiniai ir daugelis kitų.

Nepriklausomybė - kokia kaina?

(Atkelta iš 1 psl.)

Lietuvai, tik nevienodai suprantame siekių galimybes bei metodus kuriais yra įmanoma naudotis esamose sąlygose.

Kokie yra svarbiausi uždaviniai šių dienų realybėje? Vienas iš pagrindinių yra nepalaujamai teigti, kad Lietuva buvo prievarta inkorporuota į Sovietų Sąjungą. Kiekviena proga šis faktas turi būti keliamas pasaulinėje politinėje forumoje ir primenamas Sovietų valdovams. Tolygiai yra nepaprastai svarbu, kad šios tikrovės būtų tinkamai aiškinamos lietuvių jaunimui, ypač Lietuvoje, kurio bent dalis galėjo būti klaidingai informuoti Sovietų primestinės propagandos - melo, mokyklose ir bendrai viešumoje. Taip pat reikalinga nepalaujamai propaguoti laisvo apsisprendimo teisę Lietuvoje, kad žmonės galėtų patys nuspręsti kieno ir kokioje santvarkoje jie nori gyventi. Tokio sprendimo vykdymas turi būti atliktas demokratiškai ir rezultatai faktiški, o ne fabrikuoti kaip dažnai atsitinka Sovietų Sąjungoje. Tad bet kokie sprendimai yra reikalingi atatinamo dėmesio, kad nebūtų jokių įtaigojimų rezultatų suklastojimui.

Paliečiau tautinio judėjimo siekius Lietuvoje, bet sąmoningai nesileidau į veiklos detales paskirų veiksmų. Mūsų artimos praeities garbingi svečiai, kaip P.L.B. pirmininkas Prof. Dr. Vytautas Bieliauskas, buvę sąžinės kaliniai Dr. Algirdas Statkevičius ir Kun. Alfonsas Svarinskas vaizdžiai nušvietė apie tą veiklą. Visa eilė tautiečių iš Lietuvos, besilankančių pas savo gimines, papildė savo žiniomis ir pasakojimais. Iš šių teigimų susidarė gana konkretus vaizdas tautinio atgimimo veiklos. Neabejotina, kad veiksniai tenai žino veiklos sąlygas geriau negu mes išeivijoje ir reikia tikėtis sugebės tinkamai ko - ordinuoti judėjimų siekius ir veiklą.

Mes išeivijoje taip pat turime

svarbią rolę, paremti tenykštę veiklą ir belstis į laisvojo pasaulio duris, ryškindami daromas skriaudas mūsų kraštui, bei įtaigoti politikus daryti spaudimą Sovietų Sąjungai atpalaidoti kraštą iš okupacijos jungo. Šią užduotį mes stengiamės atlikti, tik kartais nėra aišku ar šie darbai yra pagrįsti tautiniu įsitikinimu, ar tik asmeniniu egoizmu. Šie užsimojimai yra tikrai viena pusė tautinės veiklos išeivijoje. Kita pusė yra mūsų tautinis susipratimas ir tautinis auklėjimas jaunosios kartos, kad turėtume reikalingą tęstinumą šiam darbui ir kovai. Deja šioje srityje tenka šiek tiek nusivilti, nes nemanau, kad galime per daug didžiulis. Ji yra šiek tiek nustelbta asmeniškio materialinio gėrbūvio, trūkumo idealizmo ir tautinio

apsnūdimo. Eilė mūsų net ir „tariamai tautiniai susipratusių“ tėvų vaikų ne tik kad nesijungia į lietuvišką veiklą, bet jau silpnai ar iš viso nekalba lietuviškai. Sukelti tautinį jausmą be tautinės kalbos yra keleriopai sunkiau negu su ja. Ši fenomena yra ne kartą diskutuota spaudoje ir šiuo metu jos daugiau negvildensiu. Gal tik padarysiu pastabą, kad dažnai dideli tautiškumo pamokslininkai nepajėgė to tautiškumo įdiegti savo vaikams, bet mokina kitus.

Bendros išvados minčių tautinės veiklos tema Lietuvoje ir išeivijoje yra sekančios:-

- Lietuvos ir išeivijos lietuviai turi tautinę atsakomybę kovoje už Tautos laisvę, nors kovos metodai skiriasi, bet tolygiai svarbūs ir užsimojimai turėtų komplimentuoti

vieni kitiems.

- Yra labai svarbu kad Lietuvoje išsivystę laisvės kovos sąjūdžiai palaikytų glaudžius ryšius ir jų veikla remtų vienas kitą, o ne kompromituotų.

- Išeivijoje mes privalome išlaikyti tautišką gyvastingumą, kad turėtume tęstinumą tautinei kovai. Turėtume atkreipti ypatingą dėmesį į savo jaunosios kartos tautinį auklėjimą, kuris vis sunkės su prabėgančiu laiku.

- Visi turime savo paskirtį tautiniam darbui, tad žvilgtėkime į savo sąžinę, ar mes jį atliekame su įsitikinimu, ar tik patenkindami savo egoizmą, ar iš viso nedirbame. Lietuva šaukiasi laisvės darbų ir kovos iš savo vaikų: Ar mes, kur bebūtume, išklausysime to šauksmo ir stosisime petis į petį darbui? Ar mes nusigrįšime ir dingsime kaip tautiniai palaidūnai. Atsakykite patys sau!

Prieš penkiasdešimt metų

(Tęsinys)

Rašo L. Tulaba

Karo eigoje šv. Sostas palaikė ryšius su Lietuva per nuncių arkiv. Cesare Orsenigo, Berline, o vėliau Eichstaette. Vokiečių okupacijos metu 1944 buvo paskirtas ir vasario 28d. konsekruotas vyskupu P. Ramanauskas su paskyrimu būti Telšių vyskupo V. Borisevičiaus pagalbininku. Žodžiu, Pijus XII rūpinosi, kad Lietuvos vyskupijos sunkiuose ir pavojinguose laikuose turėtų savo ganytojus. Kai 1944 m. rudenį Lietuva vėl buvo bolševikų okupuota ir kai Lietuvoje teliko tik vienas vysk. K. Paltarokas, kiti buvo nužudyti ar suimti ir išvežti į Rusiją, šv. Sostas darė visa, kad būtų galima paskirti naujų ganytojų. 1955 pavyko pakonsekruoti du vyskopus:- J. Steponavičių, skirtą Vilniaus ir Panevėžio Apaštališkuoju Administratoriumi; ir P. Maželį, Telšių Apaštališku Administratoriumi.

Pijus XII sielėjosi ir gelbėjo kiek ir kaip galėjo visus, kurie tapo karo aukomis ar buvo persekiojami politiniais ir rasiminiais motyvais.

Jo intervencijos dėka Roma buvo apsaugota nuo bombardavimo. Jo patvarkymu buvo išgelbėti daugybė žydų ir politinių asmenybių, kurie buvo persekiojami komunistų ar nacistų. Šv. Sostas taipgi rūpinosi karo pabėgėliais bei tremtiniais. Aš pats tik ką karui pasibaigus 1945 vasarą buvau pasiūstas aplankyti visas lietuvių pabėgėlių stovyklas V. Vokietijoje. Pasiuntė nuncių arkiv. Orsenigo, kad galėtų painformuoti šv. Tėvą apie karo pabėgėlių medžiaginę ir dvasinę būklę įvairiose pabėgėliams skirtose stovyklose. Arkiv. Orsenigo painformavo šv. Tėvą apie mūsų klierikų padėtį Eichstaetto kunigų seminarijoje. Jis taip pat persiuntė popiežiui mūsų vyskupų prašymą, kad būtų galima dalį mūsų klierikų ir jaunų kunigų pasiūsti studijoms į Romą. Popiežius atsakė teigiamai ir paskyrė pradžia 10,000 dolerių. Tokiu būdu 1945 rudenį Romoje, nugalint daug sunkumų, susirinko 20 klierikų ir tiek pat kunigų. Tai šv. Sosto, ypač kard. G. Pizzardo,

skautai ir skautės turėjo progos parodyti ką jie išmoko stovykloje: dainavo, leido šūkius, vaidino Gedimino sapną, Jūratę ir Kąstytį, Eglę žalčių karalienę ir visokių kitokių savo sukurtų vaidinimėlių. Labai smagiai ir greitai prabėgo diena. Svečiai išvažiavo ir stovykla nuėjo miegoti paskutinį kartą stovykloje.

Ryto metą pasimainėm vieni su kitais namų adresais, nusifotografavome, kiti net atsisveikindami apsiverkė, sutvarkėm stovyklavietę ir išvažiavom namo.

Ačiū visiems už sėkmingą stovyklą.

s. Rasa Statkuvienė

„Mūsų Lietuva“

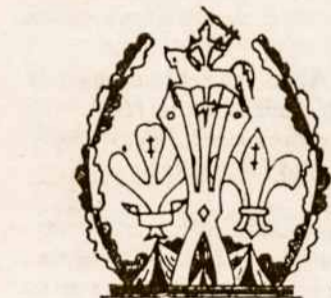
(Tęsinys iš Nr. 9)

Stovykoje daugiausiai trūko miego, visi dirbo ir linksminos kiek galėjo. Vyčiai kandidatai su Vytu Antanaičiu pastatė visai stovyklai labai įdomią Kliūčių kelionę, kurią net ir viršinė ir Rajono vadeivė išbandė. Vieną dieną visa stovykla praleido Lietuvių Sodyboje Christies Beach. Buvo malonu pasimaudyti ir pažaisiti smėlio kopose.

Stovykla daug dainavo, nes turėjo daug dainos mylėtojų. Amžinai girdėjosi vieną ar kitą grupę dainuojant ar su Dr. Ina Brazaitiene, ar su kun. Savicku, ar sese Marina Coxaite.

Paskutinė diena buvo skirta svečiams. Privažiavo daug tėvų ir svečių. Kun. Petraitis ir kun. Savickas atlaikė Mišias ir po to Vėliavos nuleidimas. Buvo daug padėkų ir apdovanojimų, už pavyzdinumą paminėti: Daina Šlitterytė, Audra Paškevičiūtė, Teresėlė Siaučiūnaitė, Paulius Šliogeris ir Linas Kasperiušas. Tvarkingiausia skiltis, kuri laimėjo rytinių patikrinimų I vietą - buvo paukštyčių Kengūrų skiltis.

Turbūt svarbiausia ir reikalingiausia stovykloje buvo

ponia Serelienė, kuri visus taip skaniai maitino. Jai visi labai dėkingi ir už jos skanias valgius visi sušukom: Ačiū! Ačiū!

Vakare įvyko didysis laužas, kur

Saunieji vilkiukai su savo draugininku ps. Povilu Kviecinsku stovykloje

pagalba įgalino mus įsteigti šv. Kazimiero Kolegiją, kurią Jo Sventenybė 1948 gegužės 1d. dekretu oficialiai įsteigė ir įsteigtą paskelbė. 1946 liepos 9d. Kristaus Vietininkas priėmė mane privačioje audiencijoje, o visus aklėtinius specialioje. Ta proga Jo Sventenybė man pasakė: „Brangus sūnau, pats faktas, kad Romoje atsiranda Lietuvių Kolegija, yra užtikrinimas, kad Dievas turi jus specialiuose savo planuose. Tai ženklas, kad būsite reikalingi ir naudingi Bažnyčiai ir jūsų brangiai Lietuvai“. 1948 metų rudenį, prieš išvykstant į JAV, buvau priimtas audiencijoje. Jo Sventenybė teiravosi, kaip mes pajėgiamė išsilaikyti neprašydami šv. Sosto paramos. Atsakiau, jog mus remia mūsų tautiečiai gyvena išeivijoje. Jis tada tarė: „A, tai gražu. Gražu, kad jūs lietuviai esate vieningi ir solidarūs. Perduokite visiems mūsų Palaiminimą“. Daug kartų turėjau progos kalbėtis su Jo Sventenybe Pijum XII. Kiekvieną kartą jis parodydavo nuoširdaus tėviško rūpesčio mumis ir Lietuva. Visada kartodavo: „Aš meldžiuosi už jus. Aš visa aukoju Dievui už jus!“ Pažymėtina taip pat, kad Pijus XII tuojau po karo pasiuntė į Vokietiją Popiežišką Misiją, vadovaujamą kard. Chiarlo. Šios misijos nariu buvo ir lietuvių atstovas kun. Dr. V. Pavalkis. Misija įsteigė lietuviškai sielovadai Vokietijoje tvarkyti Delegatūrą, kuriai vadovavo kan. F. Kapočius. 1952 paskelbė apaštališkąją konstituciją „Exul Familiae“, kuria davė nuostatus, užtikrinančius išeiviams dvasinį aprūpinimą sava kalba ir savose tautinėse parapijose.

Pijus XII savo pontifikato trukusio 19 metų eigoje paskelbė 40 svarbių įvairiomis temomis anciklikų. Visos jos yra ir liks visam nelygstantis Mokančios Bažnyčios turtas. Be to, 1950 lapkričio 1d. iškilmingai paskelbė Marijos Dangun Emimo dogmą. Buvo didelis kalbėtojas. Visus žavėdavo savo serafiška figūra. Griežtas, bet drauge švelnus. Žmogiškas ir drauge šventas. Jokios abejonės neturiu, kad bus paskelbtas šventuoju.

Turėjau retą laimę būti audiencijoje 3 dienas prieš mirtį. Prisipažino, jog jaučiasi silpnas. Sakė: „Prašu Dievą, kad netapačiau ligonis. Prašu Viešpatį vienos dienos, kad pasirėngčiau peržemgti amžinybės slenkstį. Dievas šį jo prašymą tikrai išklaušė. 1958 spalio 8d. atgavo sąmonę, priėmė Sakramentus ir sekančią dieną mirė. Bet jo atminimas liks gyvas. Nes buvo didi, žemę pranokstanti asmenybė.

Kard. Sladkevičius žengia į Kauno baziliką

Perduodame iš Lietuvos gautą telefoninį pranešimą apie Kauno arkivyskupo kardinolo Vincento Sladkevičiaus iškilmingą ingresą - įžengimą į Kauno arkikatedrą-baziliką

Prie telefono Kastantas Lukėnas.

Atvelykio sekmadienį, balandžio 2-ą dieną, Lietuvos tikintiesiems buvo ypatinga šventė: keturiuose Lietuvos miestuose - Kaune, Panevėžyje, Marijampolėje ir Kaišiadoryse vyko iškilmingi šių vyskupijų ganytojų ingresai. Pirmą kartą per visus pokario metus, Kauno arkivyskupija gavo pilnateisį ganymo arkivyskupą kardinolą Vincentą Sladkevičių. Panevėžio vyskupijai - apaštalinio administratoriumi paskirtas vyskupas Juozas Preikšas, Vilkaviškio vyskupai - vyskupas Juozas Žemaitis su katedra Marijampolėje, o Kaišiadorių vyskupijai - vyskupas Juozapas Matulaitis. Kovo mėnesį, jau nusistovėjęs pavasariui, numatyta iškilmių dieną, grįžo tikra žiema su sniegu ir žvarbių vėju. Tarp skubančių į iškilmę Kauno katedroje išsiskiria mergaitės spalvingais tautiniais rūbais, apsiutėliais apsigaubusios nuo žvarbaus vėjo. Dvyliką valandą skamba arkikatedros varpai ir iškilminga procesija su baldakimu prie didžiųjų durų pasitinka Eminenciją arkivyskupą. Kardinolą lydi šiuo metu Lietuvoje viešintis išeivijos vyskupas Paulius Baltakis, vyskupai Romualdas Kriščiūnas, Vladas Michelevičius, svečias iš Romos kunigas profesorius Paulius Rabikauskas, prelati, kunigai, moksleiviai-ateitininkai, uniformuoti jaunulietuviai, skautai, jaunimas tautiniais rūbais. Presbiterijoje garbingos vietos rezervuotos Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio Kauno Tarybos nariams. Lyg nauja prasme prie altoriaus spindi Vatikano ir Lietuvos vėliavų spalvos. Jau pirmaisiais ingresinės prakalbos žodžiais kardinolas išskleidė žeminei nuotaiką - jis priminė, kad tūkstantis devyni šimtai keturiasdešimt ketvirtųjų metų balandžio devintą dieną, per jo paties primicijas, po šiltų pavasario orų, taip pat staiga pasnigo ir tuomet jis tai palaikė ypatingo Dievo palankumo ženklu. Šventoji Kūdikielio Jėzaus Teresėlė, šiltoje Prancūzijoje, savo įžadų dieną taip pat susilaukė sniego. „Brangieji“, sakė kardinolas, „laikykime ir dabartinį atšiaurų orą Dievo malonės ženklu. Kiekviena diena ir visoks oras yra geras, Dievą mylintiems viskas išeina į gerą“. Eminencija sakė, kad ji džiugina ir neramina Kauno arkivyskupijos ganytojo pareigos. Jis prisiminė kokios didžios ir taurios asmenybės praeityje jai vadovavo - ypatnaga išmintimi ir taktu pasižymėjo ne tik ganytojai-vyskupai, bet ir

vyskupijos valdytojai, todėl dabar gerbiamasis kardinolas guodėsi tik šiais šventojo Pauliaus žodžiais: „Dievas pasirenka tai - kas menka, kad sugėdintų išdidžiuosius“. Eucharistinės Duonos juk turime ne iš galingo ažuolo, bet iš menko kviečio šiaudo. Prieš tautoje įsigalėjusią blogybę ir girtuoklystę, neskaistumą, iširusias šeimas, negimusią kūdikių žudimą - mes neturime jokių ginklų, net ir tos kilpinės su akmeniu, kurią turėjo Dovydas. Viena tik paguoda - į šias pareigas atėjau ne savo noru, bet Dievo vardu ir Dievo valia.“ Kardinolas palygino Jėzaus įžengimą į Jeruzalę per Verbų Sekmadienį - tai tarsi paradinis ingresas - su palmių šakelėmis ir žiedais. Su Viešpaties kančios procesija, tikruoju ir esminiu ingresu, aukos ingresu. Tik pastarasis - aukos ingresas yra išganingas. Mes mėgstame žavėtis paradiniais dalykais, šakelėmis ir

žiedais, bet pamirštame tai, kas neišvaizdu, nepopuliaru. Saknis, šaknimi susidomima tik tuomet, kai norima persodinti medelį, tada klausiami, ar geros jo šaknys, ar prigris. Dabartinis Lietuvos persitvarkymo ir atgimimo laikotarpis tai tarsi medelio persodinimas. Mūsų tautos šaknys, religinis gyvenimas - kol tos šaknys nebuvo kertamos - tauta gyvavo, klestėjo ir nešė vaisių. Šiandien dejuojame dėl daugelio liudnų apraiškų mūsų tautos gyvenime. Mat, kai kas norėjo pakirsti mūsų tautos šaknis. To padaryti nepavyko - jos dar gyvos, sveikos. Tikimės, kad mūsų tautos medelis vėl pasipuoš naujais lapais, naujais pumpurais ir vaisiais. To aš visa širdimi trokštu ir visomis jėgomis sieksiu“, baigdamas sakė kardinolas. Po Mišių arkikatedros zakristijoje, savo ganytoją sveikino Sąjūdžio Kauno Tarybos nariai, jaunimo organizacijos, parapijų atstovai, o Eminencija džiugiai ir su meile visus laimino. Iš Kauno „Katalikų Pasaulio“ Redakcijos bendradarbis Kastantas Lukėnas.

KANKLIŲ POPIETĖ

„Skamba skamba kankliai, Atataria vamzdžiai...“

Dabar sakome kanklės, nes tokią formą bendrinei kalbai išrinko kalbininkai. Bet iš dainos žodžio neišmesime. Ir kaip gi mesi, kad tas žodis ir pačios kanklės jau labai seniai mūsų dainose ir mūsų tautoje gyvena.

Mėgstame pasiklausyti švelnios kanklių muzikos, džiaugiamės, kad Australijos lietuviai, Melbourne turi savo kanklių ansamblių ir didžiuojamės, kad turime savo melbournišką kanklių dirbėją Stasį Eimutį. Sakome: „Nagingas tas Stasys - tokias gražias ir skambias kankles padirba!“

Bet „nagų“ čia neužtenka. Čia ne palaidinukė, kurią išardei ir pagal senus gabalus sukirpai naują. Kanklės turi būti ne tik gražios - jos turi skambėti. O kodėl jos skamba? Ar kiekvienas medis joms tinka? O kaip tą medį paruošti? Ir kaip stygas pritvirtinti, kad paskui būtų lengva suderinti? Ir kiek tų stygų? O pagaliau, ar visos kanklės vienodos? O kiek yra būdų priversti tas stygas dainuoti?

Stasys Eimutis kažkaip surado atsakymą į tuos visus klausimus ir, Socialinės Globos D-jos rengiamoj popietėj, pasidalins savo žiniomis su tais mūsų bendruomenės nariais, kurie ne tik mėgsta pasiklausyti kanklių, bet ir nori šį tą apie jas sužinoti. Stasys tvirtina, kad geriausias būdas sužinoti, tai pamatyti. Todėl jis ketina atsivežti pradėtas gaminti kankles ir parodyti, kaip jos gaminamos. Grojimo metodus pademonstruos kanklininkų grupė.

Popietės pajvairinimui Aleksas Gabas, tas visokiausių instrumentų meistras, paaiškins ir pademonstruos irgi Lietuvoje ne mažiau paplitusį instrumentą - skudučius.

Popietėje dalyvaus ir Alena Karazijienė, trumpai nupasakodama kanklių ir skudučių istoriją.

Į popietę, kuri įvyks sekmadienį, gegužės 14d. pusė trijų Bendruomenės kambaryje, Socialinės Globos D-ja kviečia visus, kas domisi liaudies instrumentais. Dvasios peną seks kavutė.

A. Karazijienė

Mirusios sielos į partiją

Tiesa (II.2) rašo apie Eleną Tautkaitę-Mickevičienę, Vinco Kapsuko žmoną. Vyru mirus, ji tebegyveno Maskvoje, bet 1937 metų pabaigoje buvo suimta. Jai pateiktas standartinis kaltinimas - dalyvavimas kontrarevoliucinėje veikloje, šnipinėjimas. Ji buvo sušaudyta. Dabar ji reabilituota ir priimta atgal į partiją.

Lietuviškas knygynas Suvalkuose

TIESA (III.26) praneša, kad Suvalkuose pradėjo veikti pirmas Lenkijoje knygynas, kur lietuviškos knygos turės nuolatinę vietą. Iki šiol Lenkijos lietuviai lietuviškas knygas galėjo gauti tik per Maskvą, ar privačiu keliu. Naujame knygynė prekiaus Suvalkų gyventdja Danutė Sakalauskaitė,

Kazys Inčiūra

perdavė mums poeto giminaitis Antanas Kapickas.

Uraganas

*Uraganas per taigą ateina,
Virsta kedras nuo skardžio stataus.
Kokią, mylimas, Tau' sudėt dainą,
Jei audroj pats kaip paukštis
vartaus?*

*Ar tikėjom, kad teks už Uralo
Jungą vilkt kol širdis plaks gyva
Vien už tai, kad be krašto be galo
Mylima mums Tėvynė sava.*

*Ne šešėliai klampoja apskarę
Dar prieš aušrą pusnyiais giliais,
Tai darban mus su šautuvais varo
Tik žvėrių telankytai keliais.*

*Liko tėviškėj tuščios sodybos,
Zidyns užgesintas meilus,
Tik mėnulio delčia iš beribės
Liūdnai žvelgia pro kiaurus stiklus.*

*Ne smūtkeliai vėl kryžiuosna grįžta,
Būriu grįžtam iš darbo vėlai,
Ant lazdų pasirėmę... Bet ryžto,
Jauno ryžto pilni sakalai.*

*Kyla apmaudas, narsas ir rūstis:
Išsiplėst! Bėgt! - Sugriaudžia ugnis...
Šiaurys vėjas vėl pusto kaip pustęs,
Kraujo pėdsakus paslepia jis.
(Literatūra ir Menas 1988.11.12)*

Vatikanas. Lenkijos Solidarumo lyderis Walesa balandžio 20d. atvyko į Vatikaną, padėkoti popiežiui Jonui Pauliui II, be kurio pagalbos ir paramos Solidarumo profesinė sąjunga nebūtų buvus pripažinta Lenkijos komunistinės valdžios ir leista viešai veikti.

Iš nepermatomais anksčiau rūkiais aptrauktų Archipelago zonų grįžta į šiandieną ne vienas vardas ir veidas. Vėl prisimename dainas, kurias traukė mūsų vaikystės kaimas. Grįžta poliarinės tamsos nepraryti dienoraščiai, kraupūs savo nuogybėje. Tarsi ledinių vėjų neužpūstos liepselės grįžta rašyti Tenai eilėraščiai.

Mūsų redakciją pasiekė keletas iki kišeninio formatos sumažintų sąsiuvinų, kuriuose surašyti nežinomi Kazio Inčiūros eilėraščiai. Jam teko pabuvoti Tenai, prie atšiaurios Taudos upės 1951-1956 metais, matyt, tada ir rašyti šie tekstai. Juos tremtyje išsaugojo ir

Melbourno Dainos Sambūris kviečia visus atšvęsti mūsų 40 m. veiklos sukaktuves atsilankydami į

JUBILIEJINĮ BALIŲ

kuris įvyks gegužės mėn. 20 d. šeštadienį 7 val. vakaro Melbourno Lietuvių Klubu namuose.

Išgirsite negirdėtų dainų, bus loterija, šokiams gros orkestras ir karšta vakarienė.

Stalus prašome užsisakyti iki gegužės 17 d. pas Raimondą Dagį, telef. 366 2903 arba pas Vincą Lazauską, telef. 292 726.

Įėjimas 15 dol. asmeniui. Vakarinė apranga.

Dainos Sambūrio valdyba

1989, gegužės 14d. Melbourno Lietuvių Namuose

KANKLĖS, SKUDUČIAI

Istorija - gamyba - muzika

Pradžia 2.30 val. Įėjimas laisvas. Kviečiame apsilankyti ir pasiklausyti.

Socialinės Globos D-ja.

IS MUSU PARAPIJŲ

Melbournas

Gyvojo Rožinio nariai gegužės mėnesį meldžiasi, kad Marijos meilė ir pamaldumas vis stiprėtų lietuvių tarpe.

Gegužinės pamaldos Marijos garbei skirtąjį gegužės mėnesį sekmadieniais po šv. Mišių, o šeštadieniais Lietuvos Kankinių koplyčioje Lietuvių namuose 4.30 val. Kitomis dienomis visi kviečiami gegužinės pamaldas atlikti namuose.

Motinos Dieną minime gegužės 7d. lietuviškomis pamaldomis, o po pietų Lietuvių namuose 2.30 val. Motinos Dienos minėjimą atlieka mūsų parapijos Sekmadienio mokykla.

Religinei Šalpai dėl kovojančios Lietuvos Bažnyčios vąjį pradėdame gegužės 7d. Per visą mėnesį aukos bus rankamos prieš lietuviškas pamaldas mažojoje salėje, kur yra Spaudos kioskas. Remkime kovojančią Lietuvos Bažnyčią!

Aldonai Vyšniauskienei, paruošusiai ir dovanojusiai Sekmadienio mokyklos mokytojų posėdžiui turtingą kavutę, nuoširdžiai dėkoja kapelionas.

Lietuvių Sv. Kazimiero Kolegijai Romoje aukojo \$100 Juozas Baumil iš Daylesford, \$100 M. Medešienė, \$100 J.J. Sarapinai, \$50 Pijus ir Aurelija Vaičičiai, \$50 NN, \$15 Ona Aleknie, \$10 J. Keblys, \$10 L. Pučius. Bažnyčioje rinkliava \$363. Viso \$792.

Parapijai aukojo: \$125 A. Tamkevičius, \$100 NN, po \$50 M. Antanaitienė, L. Vaičaitis, \$45 Eleonora Bendžius, po \$30 E. Dudėnas, S. Šimkienė. Visiems aukojusiems nuoširdžiai dėkoja kun. Pr. Danknys.

Už a.a. Antaniną Gučiuvienę, mirusią Adelaidėje, šv. Mišias už jos vėlę užprašė Kz. Didiūnienė ir A. Mainelienė.

Kristaus žengimas į Dangų (Šeštinės) gegužės 4d. ketvirtadienį privaloma šventė išklaudyti šv. Mišias. Tai atlikti sau artimoje bažnyčioje rytą ar vakare.

T eklė Elena Klupšienė, 91 m. amžiaus, mirė balandžio 18d. Po maldų Tobin koplyčioje Noble Park IV.21 palydėta į Springvale kapines. Liūdesyje liko vyras Kazys, sūnus Algis, duktė Gailutė Gasiūnienė, giminės ir artimieji.

Povilas Mockevičius guli Nursing Home Carnworth-Garropna, 18 Barry St. Kew. Jam suteikti Ligonių Sakramentai.

Stella Uselienė šv. Mišių auka

Melbournas

Pensininkams

Gegužės 9 d. antradienį 12 val. Lietuvių namuose įvyks Melbourno Lietuvių sąjungos pensininkų susirinkimas.

Pensininkų Sąjungos valdyba

A. †A. Danutei Bižienei

buvusiai mūsų kasininkei nelikėtai mirus, dukrai Nijolei, sūnams Gediminui ir Algiiui su šeimomis ir giminėmis reiškiamo gilią užuojautą.

Sydnejaus LK Kultūros Draugijos valdyba

A. †A. Antanui Meškauskui

mirus jo šeimai reiškiamo gilią užuojautą.

ALB Pertho Apylinkės valdyba

prisiminė metinių progą savo seserį mirusią Lietuvoje Uršulę Ramanauskiene.

Tautos Fondo narių metinis susirinkimas gegužės 6d. Brooklyne Kultūros židinyje, pradėdamas šv. Mišiomis Tėvų Pranciškonų koplyčioje už TF gyvus ir mirusius narius, rėmėjus, už žuvusius dėl Lietuvos laisvės. Pranešimai, nutarimai. Melbourno Tautos Fondo Atstovybė nusiuntė sveikinimus.

Sydnejus

Sekminės ir Motinos Diena gegužės 14d. - Šv. Dvasios atsiuntimas - didelė bažnytinė šventė. „Dainos“ choras atliks Sekminių bei kitas pakilias giesmes. Šv. Dvasios dvelkimą ypač pajuskime, gausiai priimdami Sakramentus. Motinos Dieną - šv. Mišios bus Sekminių, aukojamos už gyvas ir mirusias Motinas - ypač tas, kurių intencija bus išreikšta ir auka.

Kapinių lankymas tuojau po pamaldų. Bus vykstama į Lietuvių kapines Rookwood, kur prie paminklų bus pamokslas ir kitos maldos ir giesmės už visus mirusius motinas. Kviečiami visi papuošti kapus gėlėmis ir žvakutėmis, o kurie norėtų atminimui savo mamų ir užprašyti šv. Mišias - kreiptis į kunigus arba perduokite vokelius. Priminkime ir kitiems: kapinių lankymas gegužės 14d.

Per visą gegužės mėnesį kviečiu šeimose ar būreliuose kasdien giedoti ar kalbėti gegužines pamaldas, aukojant jas už Tėvynę, brolius ar savuosius.

Gegužinės pamaldos numatomos kiekvieną sekmadienį tuojau po šv. Mišių St. Joachim's bažnyčioje Lidcombe. Kiekvieną penktadienį Lietuvių namuose Bankstowne - Skaitykloj 7.15 val. vak. prieš choro repeticiją.

Engadine Lietuvių Sodyboje šv. Mišios ir Gegužinių pamaldų užbaigimas gegužės 31d. trečiadienį 12 val. Kviečiami visi artimieji ir svečiai.

Gegužinėms pamaldoms norintieji jas turėti namuose ir savo šeimoje - gali pasikviesti kunigą, arba ir šv. Mišioms ypač savo šeimos šventėje ar ligoje.

Prel. P. Butkus

Siūloma pagalba

Adelaidėje viešėjęs ir dau g gero iš tautiečių patyręs svečias iš Lietuvos Antanas Sirvydis, norėdamas bent dalinai atsilyginti už patirtą globą, Australijos lietuviams, atvykusiems Tėvynės siūlo savo paslaugas: pasitikimą Vilniuje ar Maskvoje, pavezimą savo automobiliu į norimas vietas Lietuvoje, patarpininkavimą pinigų iškeitime. Jo adresas: Lithuania - Lietuvos R.S.R., 255700 - Kretinga, Laisvės 33. Lietuvoje jį galima pasiekti telefonais: 46-4105 arba 51-536.

Pyktis už teisybę

Rašo Dr. Jonas Kunca

Australija kol kas yra demokratiškas kraštas ir, bent teoriškai, kiekvienas turi teisę išreikšti savo nuomonę ir pasakyti kad ir nemalonią tiesą. Paskutiniu laiku stoka tolerancijos pasižymėjo šio krašto žydų vadai ir jų savaitraštis „Jewish News“. Jie puolė vieną iš žymiausių Australijos žurnalistų, komentatorių ir dešiniųjų politikų - B. Santamarią ir liberalų partijos parlamentarą ir kartu opozicijos Shadow Attorney General Neil Brown. Įdomiausia, kad puolimo priežastis buvo ne kokie jų blogi darbai ar šmeižtai, bet pasisakyimas už tiesą ir teisingumą.

Savo laiške „The Australian“ dienraščiui Isi Leibler arogantiškai ir net grasinančiai atkreipia dėmesį, kad Santamaria kaltina pačius žydus už antisemitizmo plitimą. To, sako I. Leibler, jie, žydai, neleis nei Santamaria, nei kam kitam „to get away with it“.

Ką ten baisaus rašė B. Santamaria savo straipsnyje „Israel's Achilles Heel“, kad jis užsitraukė tokią nemalonę buvusio draugo?

Sutruaktai, Santamaria išdėstė, kad dabartinė Izraelio politika, liečianti palestiniečius, kurių jau yra apie 300 užmuštų ir 10,000 sužeistų, palaipsniui praranda pasaulio pritarimą jai, ypač S. Amerikoje, kurios dabartinė valdžia užmezgė tiesioginius pokalbius su PLO prieš žydų norą. Vašingtono nuomone, po to, kai PLO priėmė visas Jungtinių Tautų rezoliucijas ir pasižadėjo atsisakyti nuo Izraelio sunaikinimo, nėra jokių priežasčių delsti su ieškojimų taikos Palestinei.

Žydų ministerių pirmininkas Yizhak Shamir, jokios laisvos Palestinos nenori. Taigi tie pasitarimai jam labai nemalonūs. Kad priversti amerikiečius pakeisti Vašingtono laikyseną, jis sukvieta 1,500 diasporos žydų įžymybių, kad jie parodytų savo solidarumą su Shamir politika palikti tas žemes Izraeliui. Prieš Shamir susitikimą su Bush norėta pažvanginti Amerikos žydų lobistų kardu, prieš kurį yra nusilenkęs ne vienas buvęs prezidentas.

Autorius išvardina visą eilę Anglijos garsių žydų, kurie atsisakė važiuoti kaip tik, kad nesisolidarizuoti su Izraelio klaidinga ir žalinga politine linija. Santamaria atkreipia dėmesį, kokia didelė reikšmė duodama žydų lobistų grupėm S. Amerikoje ir kituose Vakarų kraštuose. Žydų mažuma Amerikoje, pagal Santamarią, yra turinga, galinga ir įtakinga, bet ji sukelia opoziciją tų žmonių tarpe, kurie yra priešingi, kad krašto politika būtų vedama pagal žydų ir Izraelio norus, bet ne šalies interesus.

Straipsnio autorius, daug kartų pasisakęs prieš karo nusikaltimų įstatymo įvedimą Australijoje, priduria, kad rytų europiečiai jaučiasi puolami ir, aišku, pradeda nekęsti žydų. O dalis australų priėjo nuomonės, kad būtų neteisinga remti dabartinę Izraelio politiką liečiančią Palestiną.

* Santamaria straipsnyje nėra jokio melo. Yra faktas, kad Vašingtonas šiol gana skaitėsi su žydų mažuma ir jos lobistais, kad Amerika kasmet dovanoja 3,000 milijonų dolerių Izraeliui ir kad prezidento Bush administracija pakeitė savo politiką Izraelio, taigi ir žydų lobistų, atveju. Yra tiesa, ją matom kasdien

televizijoje, kad žydai žiauriai malšina arabų vaikus už mėtyimą akmenimis. Kodėl jie mėto? Dėl to, kad jie nenori žydų okupacijos ir tam turi teisę.

Kas dėl karo nusikaltimų, vėl Santamaria sakė ir sako teisybę. Leibleris tvirtino, kad žydai pritaria tam įstatymui, nes jie yra už moralę ir teisingumą. Įdomi yra žydų ir Leiblerio moralė ir teisingumas, kada jie pritaria įstatymui, pagal kurį skundėjas turi valdžios pinigus ir sovietų paslaugas apkaltinimui reikalingos medžiagos rinkimui, o apskūstas neturi kaip save apginti. Reiškia čia remiama raganų medžioklės įstatymą. Leibler ir kiti jo tautiečiai negali laukti, kad rytų europiečiai ir visi, kurie gerbia teisingumą ir teisę, pritarėtų tokiai jo moralei.

Ne tik Santamaria pateko į žydų nemalonę. Hon. Neil Brown, parlamente sėkmingai vedęs diskusijas dėl karo nusikaltimų įstatymo žydų, irgi buvo užpultas Leiblerio ir žydų spaudos. Oficialiai jie kritikavo Neil Brown už padarymą pranešimo Pavergtų Tautų Tarybos

suorganizuotam seminare kaip tik apie šį įstatymą. Pagal I. Leiblerį, Neil Brown privalėjo žinoti, kokia ten bus publika ir už tai ten nebeiti. Mes esam ne „kosher“ ponui Leibleriui, būk tai dėl to, kad kaž kas iš gana gausios publikos paklausė, ar Australija esanti Izraelio kolonija, kad nusilenkia reikalavimui įvesti tokį įstatymą. Neil Brown tuo momentu jau buvo apleidęs salę ir neturi nieko bendro su šituo pasikarščiavusio piliečio klausimu, kuris turi ir pagrindo. Pats Mark Aaron yra rašęs spaudoje (žydų), kad dėka jo (Aaron) televizijos programų ir Leibler-Kaplan sugebėjimo laiku ir tinkamai paspausti ten kur reikia, turime dabar mes šį įstatymą.

Skaitant Leiblerio puolimus ir analizuojant faktus, savaime prieinama prie išvados, kad Santamaria sakė - teisybę apie antisemitizmo plitimą. Su nelogiškais puolimais pats I. Leibler prisideda prie jo.

Koncertas Canberroje

Balandžio 16d. po lietuviškų pamaldų Lietuvių Karių Veteranų Sąjungos organizuotas Lietuvos Valstybinės Filharmonijos solisto-baritono D. Sadausko rečitalis įvyko Lietuvių klubo salėje. Pagal Canberroje gyvenančių lietuvių skaičių dalyvavo daug. Dainininkas svečiuojasi N. ir G. Šimkų šeimoje.

Solistas jau yra surengęs virš 4,000 koncertų, Ramovėnai ryžosi įvylioti jį scenon, kad kanberiškiečiai turėtų malonumo pasigrožėti jo lietuviškomis su gimtojo krašto pavasariško alsavimo dainomis.

Solistas malonaus, gražaus tembro baritonas. Reikia nepamiršti, kad tą Dievo dovaną apivavidalinti trunka penkeri metai sunkaus, intensyvaus ir daug prakaito reikalaujančio darbo, kad galėtų dalintis su klausytojais savo balsine medžiaga. Reikia priskirti nuopelnus ir prof. Zenonui Paulauskui, kuris parengė jį solistų ir jau nuo 1967 metų džiugina klausytojus ne tik gimtajame krašte, bet ir užsienyje.

Sadauskas puikia dainavimo technika puikiai interpretuoja ne tik savas, bet ir kitų tautų dainas. Gerai parinktas ir gerai sudarytas, kaitaliojantis nuotaiakas repertuaras darė malonų įspūdį. Salėje matėsi tai skausmo ašaros, netekus gimtojo krašto, tai džiaugsmo šypsniai, girdint taip mielas, lietuviškas dainas, kurias solistas perdavė klausytojams.

Po koncerto - susirinkusiųjų pietūs klubo valgykloje, kur dalyvavo ir daugiau svečių iš tėvynės.

K. Makūnas

Gudijos lietuvių likimas

(Tęsinys iš Nr. 9)

Didžiausius žmonių nuostolius tose srityse lietuviai patyrė II Pasaulinio karo metu vokiečių okupacijos laikotarpiu ir pirmaisiais pokario metais. Tuomet čia siautėjo lenkų nacionalistų gaujos, vardu „Armija krajova“, kurios užsiėmė lietuvių terorizavimu ir žudymu. Žmonės norėdami išlikti gyvi, apsimesdavo esą lenkai. Taip prisidėjo ir tai, kad iš pradžių lenkai nebuvo imami į sovietų kariuomenę. Todėl dalis žmonių, nenorėdami stoti į koltūkus ar savisaugos sumetimais išvyko į Lenkiją.

Vėlesni pokario metai lietuvių išlaikymui irgi nebuvo geresni. Vidugiris kalba apie administracinius suvaržymus, bet iš tikrųjų valdžia vykdė nutautinimo politiką. Lietuviai prašė mokyklų, bet jų negavo. Lietuvių kalba buvo dėstoma kaip atskiras dalykas tik keliose mokyklose. Lietuviams buvo atimtos visos bažnyčios, kur jie anksčiau galėdavo susitikti ir bendrauti. Bet kokios saviveiklos, kaip chorai ar dramos būreliai, buvo uždrausta. Ryšių palaikymas su Lietuvos TSR buvo ribojamas, neleidžiant atvykti jokiems meniniams ansambliams ir tik įsileidžiant labai ribotą skaičių mokslinių ekspedicijų. Valdžios nusiteikimas pasiekė tokį absurda, kad net nebuvo leidžiama užsakyti spaudos iš Lietuvos.

Lietuvių nykimo spartumą dabartinės šiaurės vakarų Gudijos srityse rodo tokie duomenys: 1886 čia buvo 60,000 lietuviškai kalbančių gyventojų, o 1890 jų beliko apie 40,000. Po 7 metų jų buvo tik 30,000. 1909 lietuviams save belaiškė tik apie 23,000 žmonių. Šie skaičiai ne visiškai atskleidžia tikrą padėtį, nes daug gyventojų, nors ir mokėjo lietuviškai kalbėti, savęs lietuviams nelaikė. Jiems

tautybės savoka dar buvo svetima.

Pokario surašymo duomenys atskleidžia tragišką lietuvių padėtį. 1959 visoje Baltarusijos TSR lietuviams užsirašė tik 8363 asmenys, 1970-8092, o 1979-6993. Ankstyvesniąją pastabą apie duomenis galima taikyti ir paskiausiems skaičiams. Nemokėdami bendrinės lietuvių kalbos ir kalbėdami tarmiškai, jie nesijaučia lietuviai. Juos prakalbinus, jie noriai lietuviškai bendrauja. Nagrinėjant pokario nykimo priežastis, būtų galima paminėti emigraciją į Lenkiją, vyresnės kartos mirtingumą ir jaunesniųjų persikraustymą į miestus. Jaunesnioji karta, užaugusi be lietuviškų mokyklų ir lietuviškos veiklos, pamažu nutausta. Kai kurie iš jaunesniųjų gyventi atvyksta į Lietuvą.

Zvelgiant moksliniu žvilgsniu, lietuvių kalba pakraščiu teritorijose yra šaltinis aukštųjų tarmių, kurios iki šiol dar buvo mažai tyrinėtos. Jas pilnai išnagrinėjus, lietuvių kalbos vystymasis būtų daug geriau suprantas.

Vidugiris turi vilčių, kad persitvarkymo laikotarpiu reikalai pasuks į geresnę pusę. Šių apylinkių lietuviai yra labai išsiilę ir laukia iš Lietuvos atvykstančių bent saviveiklos grupių. Reikia manyti, kad spaudos draudimo reikalai irgi pasikeis. Iš kitų šaltinių teko sužinoti, kad Pelesos lietuviai, padedami lietuvių iš Lietuvos, pasistatė bažnyčią be valdžios leidimo. Paskiausiomis žiniomis ta bažnyčia dar nėra valdžios sunaikinta. Mums yra būtina neužmiršti etnografinės Lietuvos sienų, šalia lietuviškų vietovių Baltarusijoje dar reikia prisiminti Suvalkų trikampį Lenkijoje ir mažąją Lietuvą.

Ištrauka iš „Pasaulio Lietuvis“

Laiškas iš Lietuvos

1989 kovo mėn. 12 d.

Artėja Šv. Velykos. Tikejasi gauti šventinių atviručių, vėliau užgriuvo namų bėdos, taip ir užsitęsė mano laiškas. Daug bėdų, rūpesčių su gyvuliais. Trūksta pašarų, kraikų. Turėjom savo žemėlę, niekada netrūkdavome, o dabar nuo to „sprindžio“ žemės ką gali užtekti. Neauginsi, neturėsi ko valgyti. Dabar galiu jau parašyti, kad žiemos taip ir nesulaukėme. Paskutiniame laiške sausio 24 d. dar abejoju, gal ir sugrįš šaltoj... bet ji nebesasirodė. Nuostabus laikas, sausio viduryje jau žydėjo karklai, lazdynai, alksniai. Vasario mėn. temperatūra siekė net 15 laipsnių šilumos. Dabartiniu metu bijūnai jau raudonas viršunes kelia, atokaitoje ievos jau su lapeliais, o alyvų pumpurai tuoj žada išsiskleisti. Visokios žolelės lenda iš po lapų, žydi dauguma saulučių, našlaičių. Jau varnėnai, vyturiukai parskridę. Svilpauja, giesmeles porina padangėje. Toks linksmas laikas, o tai tik pradžia pavasario linksmybių. Diena taip jau pailgėjo, kad nebeskaičiuojame kasdien, kaip sausio mėn. prisidedančias minutes. Žada gražinti Grinvičio laiką. Tai būtų nepaprastai puikus dalykas. Kiek prisikentė mažyliai ir mokiniai, kai reikia taip anksti keltis. Gydytojai rašo, kad esamasis laikas dabar, žalingai atsiliepiama, ypač jauniems, sutrinka nervų sistema. Mes, senieji pensininkai keliam su saule, ar ir dar jai nepatekęs vasaros metu.

Kovo 26 pas mus rinkimai. Anksčiau nesidomėdavom, būdavo 1 deputatas nuo rinkiminės apylinkės ir žinojai, kad ji išrinks. Dabar deputatų 3 ar 4. Nors žinoma, partija stengiasi prastumti jai palankius. Tačiau susirinkimai jau būna labai aštri, daug prieštaravimų dėl deputatų išstatymo. Džiaugiamės, kad daug deputatų iš Sąjūdžio ir už juos tik ir balsuosime. Tikriausiai jums žinomi

įvykiai pas mus. Vyksta kova dėl laisvės, o tos laisvės nėra, sunku ją išsikvoti. Valdžia Sąjūdžio politiką apšaukė ekstremistine. Uždraudė trečiadieniais kalbėti per televiziją. Tačiau liaudyje didelis palankumas Sąjūdžiui. Vyksta miestuose dažni mitingai, keliama teisėti reikalavimai, bado streikai. Kaime to sujudimo nejaučiame, žmonės įbauginti praėjusių laikų žiaurumo laikosi atsargiau, bijosi. Girdisi balsų, kad reikia atlyginti padarytą žalą išvežtiesiems į Sibirą ir ūkininkams už atimtą žemę, gyvulius, inventorių. Bet kas atlygins tą moralinę skriaudą, už prarastą sveikatą, be laiko nuvarymą į kapus. Argi galima pamiršti tą praėjusį laiką, kada tekdavo ir krūmuose nakvoti, ir bijoti kiekvieno nusulio, kurie kumštį panosėje pakišęs grasindavo, ar neužslėpei gyvulio, sviesto kg. Iš ko atlyginsi, jei biednystė. Jau ir smulkmenose trūkumai. Senai parduotuvėse nebesimato paprastos kavos, skalbimo muilo, skalbimo miltelių nėra. Kur dingo patalynei užvalkalai? Gerai, kad nors duonos netrūksta, kad turi už ką iš užsienio nusipirkti. Tik metai kaip Žem. Naumiesty gauname piklivotų miltų nusipirkti, vis važiuodavom į Klaipėdą pirkti, ir ten tik 2 kg. teduodavo, bet gudraudavom, eidavom po kelis kartus į vieną ar kitą parduotuvę. Ir kaip čia dabar vėl galvoja su ta žeme, jos valdymu padaryti, vadinasi socialistinis žemės ūkis neproduktyvus. Įvedė taip vadinamą šeimyninę rangą, kur šeimos nariai augina gyvulius, ar daržoves. Bet tai labai neaiškus dalykas ir to uždarbio nėra. Daug kas sako, su valdžia geriau neprasidėti, nes apgaus.

Belieka džiaugtis ką turime: laisvą žodį ir Sąjūdžio kovą už mūsų laisvę ir laimingesnį rytojį.

Birutė

Danieliaus Sadausko koncertas Adelaidėje

Lietuvos laisvėjimo pavasaris sutirpdė ir mūsyje įtarinėjimo ledus, su kuriais sieloje sutikdavome iš Tėvynės čia užklystančius menininkus. Tą įtarinumą ypač didino paslaptingi jų palydovai, kuriuos atvirai vadindavome politrukais. Viso to rezultate dainininkai dainuodavo pustušėse salėse, arba net patiems rengėjams pritrūkdavo drąsos juos viešai paskelbti ir solistams tekdavo dainuoti tik telefonu sukviestuose būreliuose.

Dabar padėtis pasikeitė. Į atvykstančius iš Lietuvos jau nežvelgiame kaip į partijos parinktuosius bei jai nusipelnusius, bet kaip į atstovus tų tautiečių, kurie su trispalvėmis dalyvavo mitinge Vingio parke, kurie iškėlė tautine vėliavą Gedimino pilies bokšte Vilniuje, kurie savo rankomis apkabino Baltiją. Vieton nepasitikėjimo ir įtarimų atvykstančiam iš Lietuvos atsikleidė nuoširdus išeiviolietuvių glėbys.

Šiame nuotaikų pasikeitime pirmąją kregždę (neskaitant atvykstančių giminių) buvo Lietuvos valstybinės filharmonijos solistas - baritonas Danielius Sadauskas, kuris balandžio 9d. Adelaidėje suruošė savo koncertą. Po geros reklamos vietinėje spaudoje ir lietuviškoje radijo valadoje jau net lietuvių šv. Kazimiero bažnyčioje sekmadienio sumoje solistų išgirsti prisirinko daugiau, negu įprasta. D. Sadauskas susirinkusių neapvyllė. Jo pagiedotos giesmės (V. Simkaus - Tikiu ir A. Stradella - Pieta, Signore) nuskambėjo mūsų skliautų neturinčioje bažnyčioje pagaunančiu nuoširdumu. Tai buvo pati įtikinamiausia reklama po dviejų valandų įvyksiančiam jo koncertui.

Nors buvo būkštauta, kad sekmadienio popietė neaptemdytoje Lietuvių namų salėje nesudarys koncertinės nuotaikos, kad daugelis pasinaudodami gražia diena išvyks į gamtą, bet publikos prisirinko beveik pilna salė. Su solistu supažindino trumpu žodžiu jį Adelaidėn iš Canberros atvežęs muz. Vaclovas Simkus. Prasideda koncertas. Prie rojalio mūsų nepamainoma pianistė Nerima Masiulytė-Stapleton. Dviejų dalių programoje net 18 dalykų. Didelėje daugumoje lietuvių kompozitorių kūriniai.

Gaila, kad mano muzikinė erudicija yra nepajėgi detaliam aptarti kiekvieną solisto dainuotą dainą ar ariją, tačiau bendras koncerto įspūdis buvo toks, kad jame paskendo ir šis gailėstis. Kuo D. Sadauskas koncerte mus taip sužavėjo, kad net santūrioji Adelaidės lietuvių publika, kuri

NEGAVAU VIZOS

Vasario 14d. pažadėta kelionė į Vilnių buvo atšaukta, nes negavau vizos per Sovietų Sąjungą vykti į Lietuvą. Buvau jau ir dovanėles susikrovęs, nes maniau, kad tuo pačiu susitiksiu su broliais, kurių nesu matęs nuo 1944 m. Pirmadienį, 15 val. Sovietų Ambasados konsuliarinio skyriaus tarnautojas man pranešė, kad vizos negausiu. Priežasties nenurodė. Todėl kelionę į Lietuvą atidėjau kitam kartui.

VI. Dargis.

ipratusi plojimu išlaikyti tik mandagumo pagrindus, šio koncerto pabaigoje spontaniškai išmoko ploti atsistojus? Beieškant priežasčių tuoj pat prisimena solisto ypatingai šiltas blaso tembras, jo lyrinė dainų interpretacija, išieškota sceninė laikysena, taupus gestas ir ne vaidybinis, bet tikras nuoširdumas, į kurį jis sugeba įvilkti kiekvieną dainą. Nenuostabu, kad D. Sadausko melodinis nuoširdumas iššaukė rezonansą ir jo dainų klausančiuose.

Išprašius keletą dainų bisui, į sceną buvo iškviesta solisto žmona Greta, buvo išneštos gėlės ir ALB Adelaidės apylinkės pirm. J. Stačiūnas tarė šiltą padėkos žodį.

Koncerto prasmingu konsonansu buvo D. Sadausko atvežtų Juozo Polio meninių Lietuvos vaizdų fotografijų parodėlė, kuri veikė parapijos salėje, o koncerto laiku - Lietuvių namuose.

Pr. P.

Apie gėlių rinkinį

Ne kiekvienas dar žinome, kad čia Australijoje Lietuvių Fondas ėmėsi iniciatyvos išleisti dailiojo žodžio puoselėtojų antologiją. Graikiškai šis žodis reiškia „gėlių rinkinį“. Fondo pakviesta redakcinė komisija (A. Zubras, A. Karazijienė ir I. Ariėnė) šiuos lietuvių prozos bei poezijos gražesnius žiedus atrinks, sudėlios vienon puokštėn.

Žinome, kad vėlus jau metas, tačiau jis reikšmingas įvairiomis dingstimis. Visų pirma, laisvai lietuvių kalbą naudojančių rašytojų karta jau slenka vakarop, o jaunieji - ne tik dailų žodį, bet ir paprastą prozą belinkę išreikšti vietine kalba. Tenka taip pat prisiminti iš Tėvynės sklindančius balsus, skelbiančius, kad jau praėjo atsiribojimo nuo „išeiviškos“ literatūros metas, jog turi būti „viena lietuvių literatūra“. Jeigu savo raštais jau grįžta Aistis ir Skėma, metas tad ir mūsų kūrėjams, nes Tėvynėje jų laukia didesni būriai skaitytojų nei čia. Buvo kuriama ir Sibire, taigi Lietuvoje jau kalbama apie Sibiro tremtinių antologijos išleidimą. Sitokiu keliu sugrįš visi dailiojo žodžio puoselėtojai: vieni skaisčiais bijūnais, kiti kuklionis pakalnutėmis į bendrąją mūsų tautos literatūrinės išraiškos šiame kontinente dokumentas. Juk negalėtume labai didžiūotis, kad atstovojame savai literatūrai šio krašto leidžiamose ateivių antologijose.

Šio rinkinio leidėjai ir redakcija mano, esą būtų visai tikslinga knygą spausdinti bent šiuo metu kultūriniu požiūriu liberalėjančioje Lietuvoje. Preliminariniai ryšiai su tą darbą galinčiais atlikti asmenimis jau užmegzti. Svarstoma net konkretus deficitinės prekės - popieriaus knygai užpirkimas Suomijoje. O popieriaus reikės daug, nes ne poros šimtų, kaip pas mus įprasta, bet kelių dešimčių tūkstančių tiražu bus leidžiama ši knyga. Skaitys ją ne šimtai, bet dešimtys tūkstančių Lietuvos skaitytojų. Tam tikslui Australijos Lietuvių Fondo efektyvi parama bus labai reikalinga. Visiems šio kontinento lietuviams belieka šiek tiek pečiaus stipriau stukteliant šio Fondo naujus uždavinius paremti.

D. Simankevičienė